

posel

zpod Žalého

7

2023
ročník
XXXIII
CENA 10 Kč

ZPRAVODAJ OBCE BENECKO • PRAMENY OBECNÍ KRONIKY

obsah

z obce		Slovo starosty	3
		Zápis z 2. veřejného zasedání Zastupitelstva obce Benecko	4
		Voba presidenta republiky 2023	7
		Společenská kronika	8
		DSH Horní Štěpanice	9
spolky		Důchodci z Dolních Štěpanic	11
		Krakonoš kukadlama beneckejech školaček...	12
		Z hradního deníku paní Ruprechtý	14
		Jak to viděl Krakonoš	16
z regionu		Vítejte v roce Harrachů	17
		Tříkrálová sbírka	20
		Eko Jilemnicko	21
historie		O kratochvích našich předků	22
		Ani pro chloubu – ani pro troubu	24
		Jak vychovávat děti	29
		Výjimečná zima Krkonoš 1953–1954	30
		Zatmění boha	32
		Jsmo obkopeni hlukem	35
pohádka		Bludný bavan	37
geologie		Skrytá krása a účel v hlubinách nerostů	39

 Fotografie na obálce: Pohled od horní stanice lanovky do kraje – foto Dominik Brožek

posel zpod Žalého

Vydává Obecní úřad Benecko, redakční rada: Rada obce Benecko.
Registr. číslo MK ČR E 12668. Podávání novinových zásilek povoleno
ObSP Pardubice č. j. P/1–8190/91 ze dne 27. ledna 1991.
Za věcný a názorový obsah textů odpovídají jejich autoři.
Uzávěrka dne 10. 2. 2023. Náklad 300 ks.
Výroba: *Gentiana* Jilemnice

Slovo starosty

Vážení čtenáři Posla.

Před několika týdny jsme si zvolili nového prezidenta. Já se na stránkách našeho zpravodaje většinou nevyjadřuji k dění mimo naši obec. Ale protože volbu prezidenta provázal mimořádný zájem velké části občanů, tak si dovolím za sebe na toto téma pár slov napsat. Jak povede nový prezident svůj úřad a naši zemi zatím pouze odhadujeme. Já jsem však přesvědčen, že po dvaceti letech temna, představovaných prezidentováním Klause a Zemana, se opět zase trochu rozjasní. Že nový prezident a jeho tým se bude normálně bavit s veřejností, nebude se chovat přezíravě, povýšenecky, arogantně, nebude se snažit ponižovat a zesměšňovat svoje partnery v debatách, neustále je profesorsky kárat a poučovat. A taky že nebude rozdávat milosti svým odsouzeným kamarádům. Prostě se bude chovat normálně. Tak uvidíme, jestli se mi toto očekávání splní.

Obecní zastupitelstvo na svém prosincovém zasedání schválilo pořízení další, v pořadí již třetí změny územního plánu. V současné době mám na stole něco přes třicet požadavků do této změny. Zájemci mohou podávat své požadavky do konce března tohoto roku. Následně se hned začne s dalšími kroky. Velmi bych si přál, aby celé projednávání do konečného schválení změny mělo rychlejší spád. Například změna č. 1 územního plánu byla projednávána neskutečných 6 let. A slyšel jsem i o případu, kde to trvalo 9 let. To je něco nepředstavitelného. Hodně to záleží na tom, jak se hned v počátku vytrídí jednotlivé požadavky. Je třeba vybrat ty, které mají šanci projít a jsou v zájmu rozvoje obce a bydlení v obci. A některé doslova nesmyslné požadavky, které mnohdy nemají šanci projít v dalších kolech projednávání, tak takové hned v úvodu vyřadit. To je úkolem zastupitelstva obce. Abychom předešli případné kritice, že rozhodujeme pouze na základě subjektivních pocitů, necháme si, tak jako vždy, vypracovat odborné posouzení jednotlivých záměrů a tato analýza bude vodítkem pro rozhodování zastupitelů. Dalším důležitým momentem bude jistě požadavek dotčených úřadů na kompenzace. Zjednodušeně řečeno, při vymezování nových zastavitelných ploch v území se posuzuje současné zastavění a využití stávajících zastavitelných ploch. Ještě je třeba připomenout, že pořízení změny územního plánu stojí nějaké peníze a částka se rozpočítává mezi jednotlivé žadatele.

Několik slov k zimní údržbě obecních cest. Nedávna bohatá nadílka sněhu opět prověřila techniku i její obsluhu. Musím konstatovat, že jak Středisko služeb tak i další externí dodavatelé zimní údržby zvládli údržbu cest velmi dobře a děkuji jim za to. Není to žádný med vstávat každý den brzo nad ránem a mnohdy v těch strojích sedět celé dny. Nezaznamenal jsem žádné stížnosti, snad jenom nějaké požadavky na posyp. Dotyčným jsem ale vysvětlil, že pokud hustě sype sníh, tak je úplně zbytečné do toho dělat posyp. Je to na pár minut, kamínky se zamáčknu a efekt žádný. Stojí to jen spoustu peněz a na jaře zase o to víc úklidu. Já si myslím, že kdo bydlí na horách, tak by mělo být skoro samozřejmé, mít auto s pohonem všech kol, nebo mít v kufru nachystanou sadu sněhových řetězů. A taky je umět nasadit.

Poslední co chci zmínit, tak to není nic pozitivního. Někdo nám totiž „vyzdobil“ fasádu hasičárny na Benecku podivnou malůvkou, která ozdobu určitě nedělá. Nevím jak to půjde odstranit, možná se bude muset znovu přebarvit celá stěna. Jinak mě k tomu nenapadá žádný komentář, snad jen jak někdo prohlásil, „sekat ruce“ (míněno samozřejmě s nadsázkou, aby chom nečelili nějaké žalobě).

Přeji všem hezký zbytek letošní zimy.

Váš starosta Jaroslav Mejsnar

Zápis z 2. veřejného zasedání Zastupitelstva obce Benecko,

které se konalo dne 21. 12. 2022 v budově bývalé školy v Horních Štěpanicích od 17:00 hodin.

2. veřejné zasedání zastupitelstva obce zahájil pan místostarosta v 17:11 hodin. Přivítal přítomné hosty zasedání a zastupitele, kterých bylo přítomno 13, omluveni 2 (Ing. Mgr. A. Hanušová Ph.D. a Ing. J. Mejsnar).

- 1) Schválení a) programu zasedání, b) ověřovatelů zápisu: M. Janatová a J. Gerstner, c) zapisovatelky: I. Koudelková.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje a) navržený program zasedání, b) ověřovatele zápisu: M. Janatová a J. Gerstner, c) zapisovatelku I. Koudelkovou.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 1a), 1b) a 1c) schváleno.

- 2) Schválení zápisu z 1. OZ ze dne 23. 11. 2022.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje zápis z 1. veřejného zasedání OZ Benecko, které se konalo dne 23. 11. 2022.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 2) schváleno.

- 3) Schválení rozhodování OR ze dne 30. 11. 2022. Hásková – cestovní náhrady. Tomáš: Jsou z peněz Střediska služeb? Místostarosta: Ano.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje rozhodování Rady Obce Benecko ze dne 30. 11. 2022.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 3) schváleno.

- 4) Účetní a rozpočtové záležitosti.
- a) Změna rozpočtu č. 5/2022 – rozpočtové opatření č.5. Příjmy: Položka 1122 Příjem z daně z příjmů právnických osob +/- 1 000 000. Přesuny mezi paragrafy a položkami: položka 4111–4122 Neinvestiční transfery, položka 4213 a 4216 Investiční transfery, položka 1122–1211. Přesuny mezi paragrafy a položkami: paragraf: /2279, 3639, 6409/, položka: 2111–4999.

Výdaje: Položka 6118 Volby prezidenta republiky +/- 37 600,- Kč, 2212 Silnice +/- 462 400,- Kč, 3639 Komunální služby +/- 500 000,- Kč. Přesuny mezi paragrafy a položkami: položka 5001–6999, paragraf: 2212, 2279, 3111, 3111 /položka 5331 +/- 50 000,- Kč, položka 5011–5336/, 3113,3113/ položka 5001–5336/, 3399, 3419, 3631, 3635, 3639, 3722, 3723, 3745, 4351, 5512, 6112, 6171, 6310, 6409.

Změnou č. 5/2022 rozpočtové opatření č. 5 budou navýšeny příjmy o 1 000 000,- Kč a výdaje o 1 000 000,- Kč rozpočtu obce.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje změnu rozpočtu č. 5/2022 rozpočtových opatření č.5.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 4 a) schváleno.

- b) Kompetence rady obce Zastupitelstvo obce stanovuje V souladu s § 102 odst. 2 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů kompetenci rady obce k provádění změn rozpočtu a rozpočtových opatření v následujícím rozsahu:

– Navýšení závazných ukazatelů v rámci třídy 4 (přijaté dotace) u rozpočtového zapojení účelových dotací v případě, že zastupitelstvo schválilo účast obce při podání žádosti o transfer nebo jsou transfery poskytovány na základě právních předpisů. Tyto prostředky rada obce zapojuje do výdajů.

– Do výše 100.000,-Kč u jednotlivých závazných ukazatelů, jsou-li vyvolána organizačními změnami, pokud tyto změny nevyvolávají další nároky na finanční prostředky obce. Jedná se o přesuny mezi paragrafy a položkami v paragrafech, přičemž celkový rozpočet výdajů se nezvyšuje.

– Navýšení závazného ukazatele o částku v případě potřeby vyšší než 100.000,-Kč a to jen v případech, kdy zapojení výdaje vyžaduje nutný výdaj na zajištění chodu obce, v případě havárií nebo stavu nouze, výdaj k odvrácení možných škod, dále když včasné neprovedení úhrady je vázáno penalizací a dopady penalizací mohou výrazně překročit případná rizika z neoprávněné úhrady a k dalším případů zabránění škod. Dále jen v případě úhrady pokut, penále a dalších nutných výdajů, kdy schválení rozpočtového opatření je nezbytné a má jen formální charakter, protože výdaj musí být realizován. Zastupitelstvo si vyhrazuje právo na informaci o každé změně rozpočtu a rozpočtovém opatření provedených v kompetenci rady na nejbližším zasedání zastupitelstva konaném po schválení změny rozpočtu a rozpočtového opatření radou obce.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje kompetenci rady obce k provádění změn rozpočtu a rozpočtových opatření

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 4 b) schváleno.

- 5) Schválení rozpočtu na rok 2023. Rozpočet Obce Benecko na rok 2023. Rozpočet na rok 2023 vychází ze střednědobého výhledu obce a z hospodaření obce roku 2022. Rozpočet je sestaven jako přebytkový. Rozdíl mezi příjmy a výdaji je určen ke splácení úvěrů. V návrhu rozpočtu jsou navrženy příspěvky zřízeným příspěvkovým organizacím a ostatní výdaje obce v členění dle rozpočtové skladby. Návrh rozpočtu byl projednán finančním výborem a radou obce, byl zveřejněn na úřední desce obce a na a internetových stránkách obce. Celkové příjmy rozpočtu na rok 2023: 28 000 000,- Kč. Celkové výdaje rozpočtu na rok

2023: 25 000 000,- Kč. Splátky úvěrů na rok 2022: 2 250 000,- Kč. Rozdíl příjmy / výdaje: -3 000 000,- Kč.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje rozpočet Obce Benecko na rok 2023.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 5) schváleno.

- 6) Územní plán Benecko – postup Změny č. 3 ÚP Benecko. Na jaře začneme zpracovávat Změnu č. 3 územního plánu Benecko, je třeba stanovit datum, do kterého se budou přijímat žádosti.

Návrh usnesení: Souhlas s přijímáním žádostí do Změny č.3 ÚP Benecko do 31.3.2023.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 6) schváleno.

- 7) Různé.

- a) Pan Zollmann požádal o příspěvek 2 000,-Kč měsíčně na provoz prodejny potravin v Dolních Štěpanicích na rok 2023.

Návrh usnesení: Souhlas s příspěvkem 2 000,-Kč měsíčně na provoz prodejny potravin v Dolních Štěpanicích na rok 2023.

Výsledek hlasování: Pro 13. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 7 a) schváleno.

- b) Místostarosta předal slovo K. Tomášovi vedoucímu střediska služeb. Tomáš – probíhá zimní údržba komunikací. O minulém víkendu jsme zahájili provoz Lanovky Kejnosa, jinak jedeme od 23. 12. 2022. Poděkoval zaměstnancům Střediska služeb za práci v roce 2022.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- c) O. Smolík – jezdí nová svozová firma EKO Jilemnicko teď v zimě do Port-Arturu? Místostarosta – nejezdí, svozová trasa je stále stejná.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- d) Místostarosta poděkoval P. Šochovskému za dlouholetou práci velitele JPO (výjezdová jednotka), tuto funkci převzal P. Wiesner.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

- 8) Závěr. Místostarosta poděkoval přítomným za účast, poděkoval zastupitelům, zaměstnancům Střediska služeb Benecko a obce, hasičům a dalším místním spolkům a občanům za práci a propagaci obce v letošním roce, všem popřál příjemné a klidné svátky, hodně zdraví v novém roce a v 17:35 ukončil zasedání zastupitelstva.

Volba prezidenta republiky 2023

Výsledky hlasování

Obec	počet	Okresy zprac.	v %	Voliči v seznamu	Vydané obálky	Volební účast v %	Odevzdané obálky	Platné hlasy	% platných hlasů
Benecko	4	4	100,00	1 064	881	82,80	878	868	98,86
1. kolo	4	4	100,00	1 249	1 055	84,47	1 055	1 041	98,67
2. kolo	4	4	100,00	1 249	1 055	84,47	1 055	1 041	98,67

číslo	Kandidát příjmení, jméno, tituly	Navrhující strana	Politická příslušnost	1. kolo hlasy	%	2. kolo hlasy	%
1	Fischer Pavel	Senátoři	BEZPP	87	10,02	X	X
2	Bašta Jaroslav	Poslanci	SPD	57	6,56	X	X
*4	Pavel Petr Ing. M.A.	Občan	BEZPP	357	41,12	828	79,53
5	Zima Tomáš prof. MUDr. DrSc.	Senátoři	BEZPP	6	0,69	X	X
6	Nerudová Danuše prof. Ing. Ph.D.	Občan	BEZPP	160	18,43	X	X
+7	Babiš Andrej Ing.	Poslanci	ANO	155	17,85	213	20,46
8	Diviš Karel PhDr.	Občan	BEZPP	15	1,72	X	X
9	Hilšer Marek MUDr. Bc. Ph.D.	Senátoři	MHS	31	3,57	X	X

Okres č. 1	Voliči v seznamu	Vydané obálky	Volební účast v %	Odevzdané obálky	Platné hlasy	% platných hlasů
Benecko	446	370	82,96	370	366	98,92
1. kolo	446	370	82,96	370	366	98,92
2. kolo	635	562	88,50	562	560	99,64

číslo	Kandidát příjmení, jméno, tituly	Navrhující strana	Politická příslušnost	1. kolo hlasy	%	2. kolo hlasy	%
1	Fischer Pavel	Senátoři	BEZPP	38	10,38	X	X
2	Bašta Jaroslav	Poslanci	SPD	14	3,82	X	X
*4	Pavel Petr Ing. M.A.	Občan	BEZPP	182	49,72	482	86,07
5	Zima Tomáš prof. MUDr. DrSc.	Senátoři	BEZPP	0	0,00	X	X
6	Nerudová Danuše prof. Ing. Ph.D.	Občan	BEZPP	58	15,84	X	X
+7	Babiš Andrej Ing.	Poslanci	ANO	59	16,12	78	13,92
8	Diviš Karel PhDr.	Občan	BEZPP	5	1,36	X	X
9	Hilšer Marek MUDr. Bc. Ph.D.	Senátoři	MHS	10	2,73	X	X

Okres č. 2	Voliči v seznamu	Vydané obálky	Volební účast v %	Odevzdané obálky	Platné hlasy	% platných hlasů
Dolní Štěpanice	277	232	83,75	232	229	98,71
1. kolo	277	232	83,75	232	229	98,71
2. kolo	286	244	85,31	244	242	99,18

číslo	Kandidát příjmení, jméno, tituly	Navrhující strana	Politická příslušnost	1. kolo hlasy	%	2. kolo hlasy	%
1	Fischer Pavel	Senátoři	BEZPP	22	9,60	X	X
2	Bašta Jaroslav	Poslanci	SPD	14	6,11	X	X
*4	Pavel Petr Ing. M.A.	Občan	BEZPP	72	31,44	171	70,66
5	Zima Tomáš prof. MUDr. DrSc.	Senátoři	BEZPP	3	1,31	X	X
6	Nerudová Danuše prof. Ing. Ph.D.	Občan	BEZPP	56	24,45	X	X
+7	Babiš Andrej Ing.	Poslanci	ANO	49	21,39	71	29,33
8	Diviš Karel PhDr.	Občan	BEZPP	4	1,74	X	X
9	Hilšer Marek MUDr. Bc. Ph.D.	Senátoři	MHS	9	3,93	X	X

Okres č. 3	Voliči	Vydané	Volební	Odevzdané	Platné	% platných
Mrklav	v seznamu	obálky	účast v %	obálky	hlasů	hlasů
1. kolo	174	144	82,76	141	138	97,87
2. kolo	172	134	77,91	134	128	95,52

číslo	Kandidát	Navrhující	Politická	1. kolo	2. kolo		
	příjmení, jméno, tituly	strana	příslušnost	hlasů	hlasů	%	%
1	Fischer Pavel	Senátoři	BEZPP	8	X	5,79	X
2	Bašta Jaroslav	Poslanci	SPD	14	X	10,14	X
*4	Pavel Petr Ing. M.A.	Občan	BEZPP	64	94	46,37	73,43
5	Zima Tomáš prof. MUDr. DrSc.	Senátoři	BEZPP	2	X	1,44	X
6	Nerudová Danuše prof. Ing. Ph.D.	Občan	BEZPP	20	X	14,49	X
+7	Babiš Andrej Ing.	Poslanci	ANO	20	34	14,49	26,56
8	Diviš Karel PhDr.	Občan	BEZPP	5	X	3,62	X
9	Hilšer Marek MUDr. Bc. Ph.D.	Senátoři	MHS	5	X	3,62	X

Okres č. 4	Voliči	Vydané	Volební	Odevzdané	Platné	% platných
Horní Štěpanice	v seznamu	obálky	účast v %	obálky	hlasů	hlasů
1. kolo	167	135	80,84	135	135	100,00
2. kolo	156	115	73,72	115	111	96,52

číslo	Kandidát	Navrhující	Politická	1. kolo	2. kolo		
	příjmení, jméno, tituly	strana	příslušnost	hlasů	hlasů	%	%
1	Fischer Pavel	Senátoři	BEZPP	19	X	14,07	X
2	Bašta Jaroslav	Poslanci	SPD	15	X	11,11	X
*4	Pavel Petr Ing. M.A.	Občan	BEZPP	39	81	28,88	72,97
5	Zima Tomáš prof. MUDr. DrSc.	Senátoři	BEZPP	1	X	0,74	X
6	Nerudová Danuše prof. Ing. Ph.D.	Občan	BEZPP	26	X	19,25	X
+7	Babiš Andrej Ing.	Poslanci	ANO	27	30	20,00	27,02
8	Diviš Karel PhDr.	Občan	BEZPP	1	X	0,74	X
9	Hilšer Marek MUDr. Bc. Ph.D.	Senátoři	MHS	7	X	5,18	X

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Jubileá v listopad 2022

Trýznová Emilie, Dolní Štěpanice	93 let
Kolačná Ludmila, Rychlov	87 let
Sůva Antonín, Benecko	86 let
Šírová Helena, Rychlov	86 let
Faistaverová Věra, Dolní Štěpanice	83 let
Nýdrlová Jaruška, Rychlov	79 let
Jerie Jiří, Mrklav	79 let
Krausová Alena, Benecko	78 let
Mencl Stanislav, Mrklav	77 let
Fajstavr Václav, Mrklav	75 let
Sedláčková Nataša, Dolní Štěpanice	70 let
Holmanová Hana, Benecko	70 let

Jubileá v prosinci 2022

Jindřišková Marie, Dolní Štěpanice	91 let
Pochopová Eva, Dolní Štěpanice	87 let
Hilpert Jiří, Benecko	83 let
Šochovská Marie, Benecko	81 let
Malíková Božena, Dolní Štěpanice	79 let
Urbanec Miloslav, Benecko	76 let
Šulcová Věra, Dolní Štěpanice	75 let
Drahokoupilová Helena, Benecko	70 let

Sbor dobrovolných hasičů H. Štěpanice

Výroční valná hromada 7. 1. 2023 – Zpráva o činnosti za rok 2022

Vážené hasičky, hasiči, vážení hosté.

Další rok je za námi. Že byl silně hektický, to každý posoudí nejlépe sám. Nejsmutnější událostí minulého roku bylo koncem února napadení Ukrajiny Ruskem. Nic se však neděje jenom tak. To, že tam probíhaly lokální boje již několik let, nám bylo našimi sdělovacími prostředky nějak opomenuto oznámit. A slib, že se nebude NATO nadále rozšiřovat, byl taky tak nějak porušován. Správně s koncem vojenského paktu „Varšavská smlouva“, mělo ukončit svoji činnost i NATO. Bohužel USA rozumí pouze válečnému konfliktu. A ještě smutnější je, že proti sobě bojují Slované. Přitom je to válka USA s Ruskem. I tato smutná událost má kladnou stranu. V celém světě téměř vymizel covid. V letošní zimě dostala šanci i obyčejná chřipka. Z kraje roku 2023 se v naší republice volí prezident. Tak přeji pevnou ruku.

A nyní již k naší organizaci. Naše členská základna čítá k dnešnímu dni 68 členů, z toho 36 mužů, 22 žen a mladých hasičů s dorostem máme 10. Do našich řad se nikdo nepřihlásil, o přestup do téměř sousedního sboru požádal Radim Hanuš. Díky za jeho dosavadní práci a doufám, že nám přijde občas třeba o pouti trochu pomoci.

A nyní vlastní činnost. V lednu ještě doznívala covidová opatření. V únoru jsme shazovali sníh z muzikantské boudy. Asi v polovině měsíce jsme si dovolili zorganizovat vesnickou zabíjačku. I počasí nám přálo. Jinak mám v Únoru poznamenáno: déšť, sníh, vítr, déšť, sníh. V březnu nastalo

rozvolnění. Takže z kraje měsíce jsme si zaplesali na plese v Křižlicích. Další víkend jsme pro sokoly Mrklův zajišťovali na Dupárně malé občerstvení. A další sobotu jsme se zúčastnili okrskové schůze ve Valteřicích. 31. března se konalo okresní shromáždění delegátů v Semilech. V polovině dubna jsme na Dupárně uspořádali harmonikové odpoledne, které se protáhlo do pozdních nočních hodin. Další činností byla úklidová brigáda. Kromě úklidu se ještě pořežalo dřevo a provedla se úprava nového hřiště. Večer jsme si odskočili na pleso-zábavu do Dolních Štěpanic. Ještě jsme museli opravit vodoměr, neb nám ho asi velká šiška rozbila včetně poklopu. A už následovalo další upálení slaměné čarodějnice. V květnu se konal pochod na Žalý i s naším malým přispěním. Další týden v sobotu jsme jeli se sokoly na výlet, tentokrát na Malou Skálu. A další den se zúčastnili před místní farou tkzv. Farafestu, který uspořádal místní pan farář, z důvodu sbírky na opravu kostela v nedalekých Křižlicích. Další sobotu jsme pro velký úspěch zopakovali harmonikové odpoledne, na kterém vynikl i místní harmonikář z Dol. Štěpanic pan R. K. V neděli jsme provětrali hasičské náčiní tréninkem na okrskovou soutěž. A zasloužilí hasiči měli ten den sraz tentokrát ve Vysokém n/Jiz. Okrsková soutěž se konala 27. května dle rozpisu v Jilemnici u nemocnice. A koncem května, se po dvouleté covidové přestávce výletovalo na kolách i pěšky na akci „Krajem spisovatele Josefa Šíra“, pořádaného hasiči a obcí Horní Branná. A již tradičně

zde máme kontrolu číslo jedna. V červnu vrcholily přípravy na pouť, sekala se tráva, prováděl se úklid stánků, vyráběly se růže do střelnice. Poutové klání začalo 11. června zábavou s Nanovorem, v neděli si zahrál Rejzák a v pondělí na dozvuky zde hrála Sjetá Liška. O pouti jsme na Dupárně provozovali kolotoč, houpačky, skákací hrad a střelnici. V poznámkách mám zapísáno v neděli teplá noc, v pondělí studená noc. Asi proto se v pondělí více zpívalo pro zahřátí, zazněla i nějaká hymna. Za 14 dní slavila na Dupárně Ruprechta narozeniny, pro děti uspořádala pohádkový les a pro dospělé pak večer zábavu, kde hrál Tampilband a Rejzák. Koncem června jsme čistili požární nádrž. Z kraje července tradičně sokolové Mrklův pořádali svoji pouť. Opět měli vše dobře zorganizované. V polovině července jsme si odskočili na Nanovor do Červeného Kostelce. 29. července proběhlo mimořádné shromáždění OSH, tentokrát v Košťálově. Jednalo se hlavně o zvýšení příspěvků. Konec července patří tradičně Benecké pouti. Ale letošní rok Beneckým moc nepřál. I když je vláhy zapotřebí, tak na jejich akce tento rok vždy přišlo. A ještě byla pěkná zima. No, o nápoje na zahřátí nebyla naštěstí nouze. 19. srpna proběhl již tradiční Dupárna-fest a další den jsme jeli na oslavu 140. výročí založení SDH do Valtěvic. Koncem měsíce jeli naši mladí na výlet na Sněžku. Září bylo spíše odpočinkové. Zajeli jsme na nějaké koncerty na Výravu. Koncem září jsme zajistili malé občerstvení pro obec v bývalé škole. 1 října jsme se zúčastnili hnedle dvou výletů. Někteří šli se sokoly kolem Štěpanic, se zakončením na Dupárně. Další jeli na výlet s hasiči z Dol. Štěpanic do Javořické jeskyně a do muzea

kočárů v Čechách pod Kosířem. V polovině měsíce jsme uspořádali valnou hromadu. A následně dvě soboty v říjnu a dvě v listopadu jsme věnovali přípravě na zámkovou dlažbu před pivním stánkem. Zaskůzoval si u nás sokol. Také jsme navštívili ochotnické představení v sokolovně v Dol. Štěpanicích. 13. listopadu zorganizoval p. farář v místním kostele koncert vážné hudby, opět na podporu Křížlického kostela. Pro místní myslivce jsme uspořádali občerstvení. Provedli zazimování techniky a výčepu. 26. listopadu jsme se zúčastnili výroční valné hromady v Dol. Štěpanicích. 3. prosince nás navštívil Mikuláš a zároveň jsme si rozsvítili na Dupárně vánoční strom. 9. prosince jsme zavítali na výroční valnou hromadu na Benecko. Další den pořádali dolnoštěpaničtí hasiči opět ochotnické představení. Před vánočními svátky jsme pro OZ připravili v naší klubovně malé občerstvení. Předsilvestr jsme organizovali tentokrát 29. 12., no a silvestr vyšel zase 31. 12.

Naše technika je zazimovaná a funkční. Během roku navštěvujeme dříve narozené jubilanty. Pravidelně se účastníme okresního shromáždění delegátů v Semilech a okrskových schůzí. Výborové schůze, pokud je to možné, míváme každý první pátek v měsíci. Téměř jsme dokončili práce na hřišti, ale ještě nás tam čekají nějaké úpravy. Během letních prázdnin zde hráme volejbal. Děkujeme obci za podporu naší mládeže i našeho SDH. Děkujeme také sv. Floriánu za výpomoc. Rok 2022 byl opět brigádnicky úspěšný, součet všech hodin za celý rok činil cca 1550 včetně mládeže a nehasičů. Za to patří velký dík všem. A ještě trocha předpovědi. V roce 2023 bude i nadále testována stabilita nás

všech. Budou se utvářet nová pravidla a měnit se životy mnoha z nás. Tomuto roku též vládne empatie, soucit a láska. Nebude zde místo pro lež, faleš nebo povrchnost. Lidé snadněji získají zpět klid a naději. Mnozí z nás začnou pocítovat silnou intuici. Nemějte obavy a začněte věci vnímat takové, jaké opravdu jsou. Naslouchejte svému srdci, čerpejte z něj intuitivní pocity a těmi se pak řiďte. Tímto se nejrychleji dostaví osvobozující pocit klidu a míru ve své duši.

Dle čínského horoskopu bude rok 2023 ve znamení Vodního Zajíce. Začíná 22. ledna. Po náročném roce tygra nás čekají pokojnější časy, kdy si budeme moci v klidu pro-

myslet a zhodnotit naše životní cíle. Vodní Zajíc je předzvěstí vyrovnanosti a harmonie. Přináší nám tímto možnost nabýt ztracenou energii. Slibuje zacelit rány a zahojit stará zranění. V tomto roce bychom si měli dávat větší pozor na slova, která vypouštíme z úst. Důležité je ale netlačít na pilu, Zající to nemají rádi. Za to ale mají rádi společnost. Takže se obklopte přáteli a lidmi, se kterými je Vám dobře.

Šťastný nový rok 2023, vesmírné štěstí, pozitivní mysl, pevné zdraví a hodně úspěchů Vám všem přeje

Zdeněk Jebavý – starosta sboru.

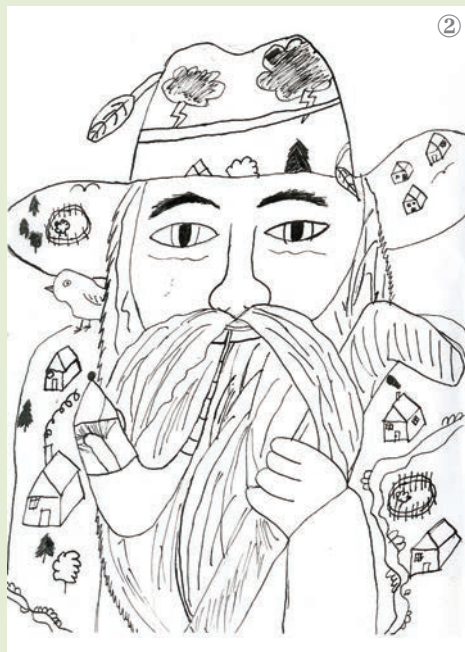
Děkuji za pozornost.

Důchodci z Dolních Štěpanic

Vážení a milí čtenáři Posla. Dovolte, abych Vám přiblížila činnost důchodců v Dolních Štěpanicích v roce 2022. Po dvouleté covidové přestávce jsme se opět vrátili k pravidelnému setkávání jednou za měsíc a každý pátek ke cvičení. Nemůžu říci, že za ty dva roky zůstalo všechno při starém. Už nevyrazíme na výlety za krásami ročních období. Nožky vypovídají službu a tak se naše vycházky po okolí ztenčily na akce v rámci Štěpanic. Byli jsme společně na otevření sportovního areálu na Sokolce, na rozsvícení Vánočního stromku s hezkým vystoupením dětí z místní školy a návštěvou hradní paní Ruprechtů a ponikelské báby. Nechyběli jsme ani na sportovních hrách invalidních důchodců v Jilemnicích a na dvou divadelních představeních v Dolních Štěpanicích. Díky rodinným příslušníkům, kteří nás dopravili do Horních Štěpanic, jsme mohli navštívit kostel a vyslechnout si koncert absolventů konzervatoře. Myslím, že všichni byli velice spokojeni. V listopadu, jako každoročně nás navštívil na přátelské posezení pan starosta. A poslední setkání roku 2022 bylo tradičně vánoční. Nesmím zapomenout ani na naše jarní a podzimní turnaje. Uskutečnili jsme tři, kterých se zúčastnilo 52 hráčů. Přijeli k nám z Mrklůva, Hrabačova, Víchové, Jilemnic a Horní Branné. Dolnoštěpaničtí samozřejmě nemohli chybět. Není důležité jak se kdo umístil, hlavně, že jsme se sešli a prožili příjemné odpoledne. Ráda bych touto cestou poděkovala našim hasičům. Díky jejich pomoci turnaje proběhly hladce. Zajistili nám obsluhu, úklid, praní ubrusů a teplíčko v sokolovně. Věřím, že rok 2023 bude pro nás příznivý a že si v rámci našich možností užijeme společné chvíle. Přeji Vám, milí čtenáři, v roce 2023 hlavně pevné zdraví, klid a pohodu.

Libuše Koudelková

Krakonoš kukadlama beneckejch školaček...

Žákyně benecké školy v hodinách výtvarné výchovy nakresily perem a tuší podle svých představ našeho Ducha hor.

1 – Anička Hanušová, 5. ročník

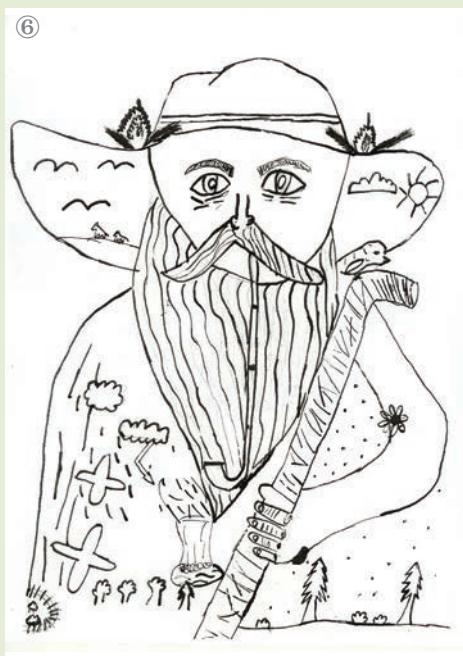
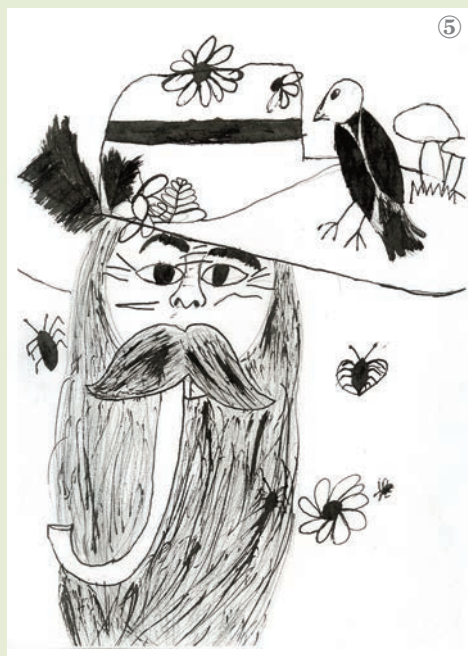
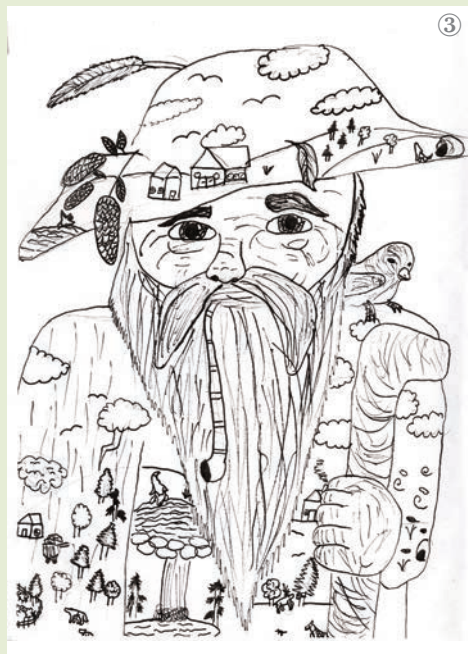
2 – Barunka Králová, 4. ročník

3 – Tereška Smejkalová, 4. ročník

4 – Sofinka Krejčová, 5. ročník

5 – Anežka Lukášová, 4. ročník

6 – Beatka Hervertová, 3. ročník

Z hradního deníku paní Ruprechtý

Milí hradní přátelé,

srdečně vás zdravíme z hradu. Poslední číslo loňského Posla nám uteklo, a tak jsme Vás nestihli informovat, jak se nám vydařily Vánoce na hradě.

V sobotu 19. listopadu jsme na hradě uspořádali pro děti Vánoce a společně jsme rozsvítili vánoční stromeček. Počasí se nám vydařilo přesně tak, jak Krakonoš Ruprechtě slíbil. Ne nadarmo se hnala Ruprechtá za Krakonošem s Hubertovým likérem v košíku a prosila za trochu toho mrazu na hradní Vánoce.

Hubert slíbil Ruprechtě, že sežene vánoční stromeček. Sehnat stromeček v polovině listopadu nebyla žádná sranda, ačkoliv Rarášek nabádal Huberta, že když bydlíme na hradě v lese, o stromečky nemůže být nouze. Nouze byla veliká, protože Hubertovi se vůbec nezamlouvala představa, jak se nenápadně plíží lesem s pilkou v ruce a vyhlíží pěkný smrček.

Hubertovi jsme potřebovali dodat trochu odvahy, takže jsme do něho s Raráškem nalili trochu toho jeho hradního špiritusu s názvem Síla excalibru. Hubert se dostal do takové nálady, že by Ruprechtě neodmítl jakoukoliv její prosbu. Nastal však další problém. Hubert nemá na hradě žádnou dílničku, a tudíž nemá ani pilku nebo sekeru. Jen tak mezi námi, sekeru by mu Ruprechtá ani nesvěřila. Raráška tedy napadlo poslat Huberta do loupežnického doupěte, třeba budou mít pilku loupežníci. Občas i loupežník potřebuje něco přeházet, tvrdil Rarášek.

Hubert na nejistých nohách dovrávorál k loupežníkům a pilku si skutečně půjčil. S velkou slávou se tedy vrátil na hrad, aby slavil první úspěch, kdy se mu podařilo sehnat pilku. Ruprechtá pouze spráskla ruce, protože se domnívala, že Hubert se již vrací se stromečkem.

Ale protože na hradě byla zrovna na návštěvě ponikelská bába, ženské sbalily Hubertovi ranec buchet a poslali ho do lesa. Rarášek se rozhodl, že mu bude dělat společnost.

Hubert se s Raráškem vrátili až za dva dny, protože jim došly buchty. Ruprechtá si už dělala starosti, že je s rytířem snad konec, že se tomu jejímu Hubertovi něco muselo stát. Stromeček se rytíři a Raráškovi podařilo sehnat krásný. Ruprechtá pro jistotu přepočítala prsty na Hubertových rukách a měla velkou radost, když zjistila, že žádný z nich nechybí.

Když už byl stromeček na hradě, mohly začít Vánoce. Hned od rána začala velká příprava. Hubertovy elixýry se vařily, hradní svařák se chystal ve velkém množství. Ponikelská bába pekla, ostatní hradní pomocnice pekly, až to po celých Štěpanicích vonělo. Dokonce i Krakonošova sojka zvědavě přiletěla, aby mohla Krakonoše informovat, jak probíhají přípravy.

Odpoledne dorazili loupežníci, čarodějnice s manželem, čertice, kouzelný zajíček a kuchařinka Evička. Všichni se pěkně vyšňořili, aby jim to u vánočního stromečku slušelo. Rarášek rozdělal oheň, aby bylo teplo, aby se návštěvníci měli kde ohřát. Kdo si přinesl buřtu, mohl si ho opéct, protože takový vánoční buřtík, to je extra specialita.

Na 16. hodinu se na hradě sešlo nejen hodně dětí v doprovodu rodičů, ale také hodně dospělých bez dětí, protože si nechtěli nechat naše Vánoce ujít. To nás všechny moc potěšilo. Na děti čekaly pod stromečkem dárky. Děti také donesly Ruprechtě dárky, které pro ni samy udělaly. V hradní věži mohly děti vyrobit vánoční ozdoby, kterými jsme stromeček ozdobili. Některé děti donesly už z domova krásné ozdoby, a tak jsme je na stromeček hned pověsily.

U stromečku jsme si společně zazpívali vánoční koledy. Trochu nás zaskočila technika, která měla nahradit hudební doprovod. Že se na hradě občas nezadaří, na to jsme si už zvykli. Vždyť u nás stále panují středověké podmínky a s Raráškem za zády se také nemůžeme divit ničemu. I bez hudebního doprovodu jsme si s koledami poradili a společně si zazpívali.

Letos jsme měli na hradě krásnou vánoční výzdobu, o kterou se postaral náš šikovný hradní sloužící Vincek. Světélka rozzářila naše hradní nádvoří moc pěkně, často jste nám vánoční výzdobu chválili.

Ženy si pochvalovaly Hubertův nápoj „Nekonečná vášeň“. Prý to s nimi dělalo divy, dokonce i ponikelská bába si nápoj pochvalovala, a to už něco znamená, vždyť je to velká odbornice na byliny a likéry. Pro muže jsme ve stánku měli nápoj „Síla excalibru“. Trochu tohoto elixíru nám zbylo, takže s ním Ruprechta v současné době tajně nalévá rytíře Huberta a čeká, co to s ním udělá. Třetím Hubertovým nápojem byl „Elixír splněných snů“. Toho nám hodně zbylo, což znamená jediné. Buď lidé už přestali svým snům věřit, nebo ženám „Nekonečná vášeň“ tak popletla hlavu, že se na splněné sny už nedostalo.

Vánoce u nás byly o příjemné atmosféře, o příjemných návštěvnicích, o nadšených dětech. Zkrátka a dobře, mrzlo až praštělo, což dodalo tu správnou vánoční atmosféru. Všem návštěvníkům moc děkujeme za krásný předvánoční podvečer, který jsme s vámi mohli na hradě prožít.

V adventním čase se ještě vydala Ruprechta s ponikelskou bábou na rozsvícení stromečku do Dolních Štěpanic. Za pozvání obě moc děkují hasičům, je od nich velice milé, že pamatují na své přátele z hradu. Ruprechta dorazila s košem dárků, ponikelská bába měla plný

Loupežníci Pepa Prsk, Kuba a Ďouba

košík napečeného vánočního cukroví. Obě s velkou radostí zhlédly vystoupení dětí ze základní školy. Děti máme na panství šikovně a jak krásně recitují a zpívají.

Zarecitovat báseň se rozhodla i Ruprechta s ponikelskou bábou. Cožpak o to, ponikelská bába recituje krásně. Ruprechta však samou nervozitou báseň zapomněla, takže ji musela přečíst. Dětem byly rozdány dárky, které jsme nachystali na Vánoce. Celkem bylo uděláno 100 balíčků a co se nerozdalo na hradě, to se rozdalo v Dolních Štěpanicích. Ponikelská bába udělala krásné andělíčky pro děti, jedna maminka z Hrabačova namalovala nádherné vánoční kamínky.

No, a zatímco v Dolních Štěpanicích se rozsvěcel vánoční stromeček, na hradě zatím rytíř Hubert s Raráškem pekli vánočky. Rarášek hlídá pec a Hubert se činil, jen co je pravda. Však taky ta vůně byla cítit až u sokolovny... Ponikelská bába hned tu vůni cítila a tajně mrkla na Ruprechtu, jestli i ona si toho všimla.

Přátelé, věříme, že jste si užili vánoční čas se svými dětmi, vnoučaty, rodinou a přáteli. Do nového roku Vám všem přejeme hodně moc lásky (protože bez ní nic není), hodně zdravíčka a štěstí. Máme Vás moc rádi.

Tímto se s Vámi loučíme. Těšíme se, že se

s vámi uvidíme na hradě při další akci. Mějte se krásně a zachovejte nám svou přízeň. Vždy tu budeme pro Vás, Vaše děti a vnoučata. Další akce na hradě: 7. dubna 2023 Velikonoce – nádržka od 15:00 + společné opékání buřtů.

Vaše hradní paní Ruprechta + rytíř Hubert

JAK TO VIDĚL KRAKONOŠ

Autoklub Krakonoš Jilemnice má za sebou další sezonu. A dalo by se říci, že úspěšnou. Dařilo se jak na závodních tratích, tak na poli pořadatelském.

Co se závodů týče, jezdci klubu se soustředí především na závody enduro, mladí a nadějný pak na motokros. A jeden takový velmi talentovaný mladík jménem Sebastian Szabó se v červeném dresu výrazně prosazoval. Pro sezonu 2022 přesedlal na silnější pětašedesátku a objel, co se jen dalo. Mimo hobby seriálů jako Motocross cup (jel dva podniky z pěti, byl 2x třetí), Batti MX Cup (nastoupil do pěti podniků, vždy dokončil na stupních vítězů, jednou vyhrál) a Acerbis MEFO ECC (vyhrál vše, čeho se zúčastnil – i celkově), si vyzkoušel i Mezinárodní mistrovství ČR v motokrosu juniorů (odjel tři podniky a vždy se v nabitě konkurenci pohyboval na hraně první desítky).

O další výrazný úspěch se postarala dívka, Adéla Mejsnarová. Odjela celý seriál Mezinárodního mistrovství ČR endurosprint, který čítal pět dvoudenních podniků, v kategorii žen. Pravidelně sbírala poháry a v celkovém pořadí nestačila pouze na pravidelnou účastnici Mistrovství Evropy a získala stříbrnou medaili!

Další medaile přidali kluci v Přeboru ČR endurosprint. Ve třídě E1 nenašel přemožitele Matěj Hanuš, má tedy zlato. Jeho bratranec

Michal Hanuš startoval ve třídě E2, pravidelně proháněl nejrychlejší a v celkovém pořadí získal stříbro.

Červené klubové dresy se dokonce objevily i na dvou podnicích Mistrovství světa. Na Slovensku o to postarali Lukáš Kučera, Michal Hanuš a Martin Lepka, v Německu startovali Lukáš Kučera a Michal Hanuš. Všichni se představili ve třídě Open 4S a nejlepšího výsledku dosáhl Lukáš v náročných podmínkách v neděli na Slovensku – skončil pátý.

V sezoně 2022 byl Autoklub Krakonoš u znovuzrození seriálu ECC. Podle titulárních sponzorů se jmenoval Acerbis MEFO enduro cross country s podporou pivovaru Rohozec. Ji-

Adéla Mejsnarová

lemnický klub pořádal ve Mříčné třetí podnik seriálu a nazval ho tradičně Memoriálem Oldy Nývlt. V sobotu 17. září se konaly závody do seriálu (závody dětí a dvojic) a v neděli 18. září se jel volný závod trojic. O tom, že obnovený seriál měl velkou oblibu, svědčí čísla. Ač celý víkend pršelo a bylo chladno, přesto v sobotu odstartovalo celkem 24 dětí v ranních závodech mladých nadějí, 73 dvojic do dopoledního závodu kategorie hobby a 30 dvojic do odpoledního závodu kategorií licence a veterán. Nedělní volný závod trojic přilákal na start pouze extremisty, když se našlo pouze 10 hobby a 3 licenční trojice. Protože se jednalo o opravdu náročné pod-

mínky, pořadatelé vyhlásili a odměnili všechny odvážlivce. Pořadatele potěšil i zájem diváků, kteří si i v nepříznivém počasí našli cestu na závody v hojném počtu.

V klubu si cení nejen výkonů a práce svých členů, ale také podpory partnerů klubu a všech, kteří po celou dobu klubu pomáhají.

V nadcházející sezoně chtějí krakonošáci minimálně obhájit dosažené výsledky, dále rozvíjet a podporovat mladé a talentované jezdce, uspořádat další ročník Memoriálu Oldy Nývlt – ideálně opět do seriálu ECC. Tak jim držíme pěsti!

Tomáš Macháček
Autoklub Krakonoš Jilemnice

Vítejte v Roce Harrachů

Těžko v našich dějinách hledat slavnější šlechtický rod tak významně spjatý s regionem Krkonoš, než byl rod Harrachů. Svou zřetelnou stopu však zanechal v historii celých českých zemí i Evropy.

Proč je rok 2023 vyhlášen jako Rok Harrachů? Jak se tato rodina zasloužila o rozvoj Krkonoš? Jaké dědictví a hodnoty si díky nim připomínáme? Dozvíte se v našem článku.

Ctnost vítězí nad nepřízní

To je motto Harrachů, které si v dnešní době rádi připomínáme. Hraběcí elegance, glanc, osvícené myšlení, skvělé podnikatelské cítění, mecenášství a vlastenectví jsou kromě mnoha konkrétních zásluh a činů nedílnou součástí odkazu tohoto slavného rodu.

Zároveň v letošním roce uplyne přesně 400 let, co Arnošt Vojtěch z Harrachu nastoupil na pražský arcibiskupský stolec a Isabela Kateřina z Harrachů uzavřela sňatek s Albrechtem z Valdštejna.

Jako projev pocty proto vyhlásil Národní památkový ústav rok 2023 Rokem Harrachů.

Jména, která se propsala do historie Evropy

Historie rodu Harrachů se píše již od 14. století. Za více než 700 let se do dějin českých zemí i Evropy zapsal nesmazatelně. Jeho členové vykonávali významné politické i církevní funkce, ale i přes důležitá postavení na evropské úrovni vždy prosazovali zájmy českých zemí. Z mnoha představitelů rodu si připomeňme ty nejdůležitější.

Arnošt Vojtěch (1598–1667) se stal již ve 24 letech pražským arcibiskupem a jako kardinál korunoval tři české krále a dvě královny. **Isabela Kateřina** (1601–1656) se provdala za Albrechta z Valdštejna, čímž došlo k významnému provázání silných rodů. Po smrti Albrechta navíc přešlo brannské panství do držení Harrachů. **Ferdinand Bonaventura** (1636–1706) zakoupil panství Jilemnice a spojením s Brannou vytvořil silné a významné panství.

Alois Tomáš Raimund (1669–1742) stál u zrodu harrachovské sklárny. Vynikal sociálním cítěním a péčí o poddané. V Horní Branné nechal pro své zestárlé služebníky vystavět špitál, ve kterém o ně bylo pečováno až do jejich smrti. **Bedřich August Gervasius Protasius** (1696–1749) založil plátenickou manufakturu a bělidlo v Hrbačově u Jilemnice a započal tak rozmach textilního průmyslu. Jeho syn **Arnošt Quido** (1723–1783) se naopak soustředil na lesnictví, budní hospodářství a sklářství, protože odkoupil sklárnu v Harrachově. **Fran-tišek Arnošt** (1799–1884) nechal vystavět rodovou hrobku v Horní Branné či zámek Hrádek u Nechanic. Významně se také zasadil o rozvoj železnice a její budování na trati Chlumec nad Cidlinou–Trutnov.

Kavalír Jan Nepomuk hrabě Harrach (1828–1909)

Je až neuvěřitelné, v kolika odvětvích, dílech a na kolika místech lze najít odkaz tohoto významného šlechtice a politika. Podporoval české zájmy, tlumil nenávist mezi Čechy a Němci a nabádal ke spolupráci. Mluvil a psal výborně česky, neostýchal se ukázat mezi prostými lidmi, naslouchal jim. Měl a dodnes má pověst mecenáše a pravého kavalíra.

A kde můžete jeho stopy najít dodnes? Když vyrazíte na pěší túru po Krkonoších

Hrabě nechal založit Klub českých turistů v Jilemnici. Budoval turistické cesty a horské boudy. Ne náhodou se nejstarší turistická cesta v Krkonoších jmenuje Harrachova. Na vrcholu Přední Žalý vystavěl roku 1892 stejnojmennou kamennou rozhlednu. Spolupracoval s Janem Bucharem a společně prosadili také myšlenku na vybudování cesty z Jilemnice přes Žalý na Horní Mísečky. Cesta zvaná Bucharova byla později prodloužena až k prameni Labe.

Když připnete lyže nebo běžky

Na rozkaz hraběte byly do Horní Branné dovezeny dva páry lyží, aby usnadnily lesním dělníkům pohyb zasněženou krajinou. Po jejich vzoru pak byly vyrobeny historicky první domácí lyže. Jen o tři roky později vznikl Český krkonošský spolek Ski v Jilemnici a začala se psát historie lyžování v Krkonoších.

Když nastoupíte do vlaku

Jan Nepomuk pokračoval v odkazu svého otce a dále rozvíjel železniční dopravu, která byla stěžejní pro rozvoj celého regionu. Roku 1898 byla díky jeho velkému úsilí zahájena výstavba lokálky Martinice v Krkonoších–Rokytnice nad Jizerou. Půvabná trať klikatící se údolím Jizery slouží přepravě dodnes, říká se jí Pojizerský Pacifik a vy ji můžete denně využít k cestě po západních Krkonoších.

Když pozvednete sklenku

Sklárna Novosad&Syn v Harrachově je nejstarší nepřetržitě fungující sklárnou v Evropě. Její hutě žhnout již více než 300 let. Právě za hraběte Jana Nepomuka prošla nejslavnějším obdobím a za své výrobky získala i řadu světových ocenění. Dnes již sice sklárna nepatří rodině Harrachů, ale rodině Novosadů, svůj věhlas však neztratila.

A jsou další stopy

Nelze zmínit všechna jména, všechna místa a obory, které se rodu Harrachů podařilo povznést. I proto málokteré jméno rezonuje Krkonošemi s takovou úctou, jako právě jméno Jana Nepomuka Harracha. Jeho odkaz je propsán v ochraně přírody, v aktivitách, kterým se věnujeme, i v projektech, které rozvíjíme.

Podrobněji na webu www.krkonose.eu/vitejte-v-roce-harrachu.

Vstupme tedy do nového roku v duchu hraběcích hodnot, to je totiž ten nejlepší způsob, jakým jejich odkaz připomenout a uctít.

Zdroj informací: texty Jana Luštince

Alena Cejnarová | Krkonoše – svazek měst a obcí

Destinační společnost pro TO Krkonoše

Tříkrálová sbírka 2023 v Jilemnici a okolí

OBEC	POČET SKUPINEK	VÝNOS
Benecko	7	49.149
Harrachov	3	11.320
Horní Branná	7	57.036
Jablonec nad Jizerou	7	44.102
Jestřábí v Krkonoších	2	6.560
Jilemnice	32	191.005
Košťálov	4	33.578
Libštát	2	19.565
Mříčná	3	25.963
Peřimov	2	16.500
Poniklá	9	47.533
Rokytnice nad Jizerou	5	15.994
Víchová nad Jizerou	4	37.564
Vítkovice v Krkonoších	2	4.157

HLAVNÍ PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

HLAVNÍ MEDIÁLNÍ PARTNER

PARTNER

www.ekojilemnicko.cz

Vyhodte to k nám...

**Svážíme, třídíme a
likvidujeme odpad
na Jilemnicku také
pro podnikající
právnícké a fyzické
osoby!**

100%
regionální
firma

Jsme místní odpadová společnost vlastněná
obcemi a městy Jilemnicka. Podpořte náš rozvoj
a možnost budoucích investic do našeho
regionu. Svázejte s námi!

objednavky@ekojilemnicko.cz

Naše nádoby do
vašeho pronájmu

Postupné rozšiřování
služeb v regionu

Vstřícnost a
profesionalita

EKO Jilemnicko s. r. o.
odpadové hospodářství
regionu

O KRATOCHVÍLÍCH NAŠICH PŘEDKŮ

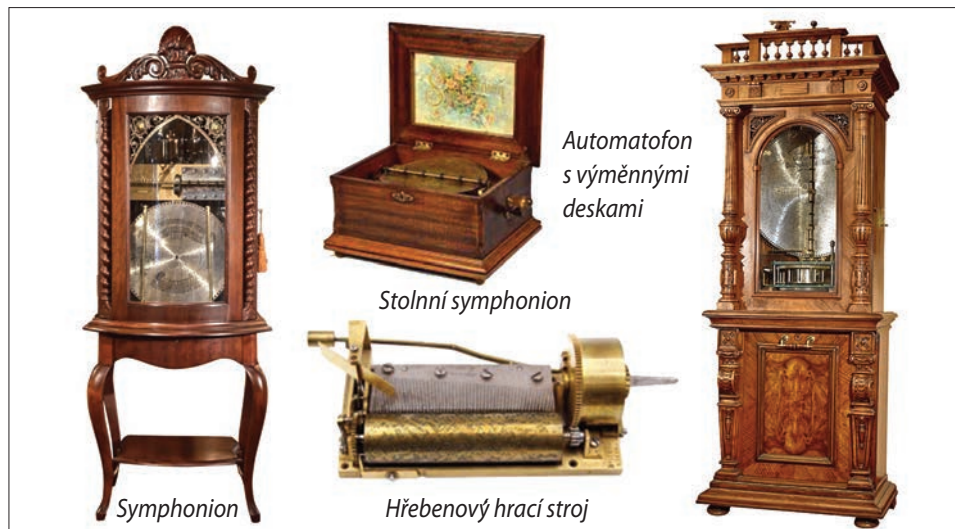
TOUHA SE BAVIT! TOŽ VĚČNÁ INSPIRÁTORKA VYNÁLEZŮ.

Proto si naši předkové dokázali vyrobit krásné a funkční věci nejen jako pomocníky k práci, ale také různá zařízení pro zábavu a relaxaci. Všeobecně jsou to hrací stroje a strojky, které označujeme jako hřebenové, nebo hřebíčkové. Vzhledem k jejich malým rozměrům byly umísťovány do albumů, kde jejich melodie podmalovávala vzpomínky zachycené na fotografiích, nebo do různých předmětů, kde byly spřaženy s pohyblivými figurkami, zejména domácími betlémy, nebo umístěny v prosklených skříňkách s náboženským výjevem. Další využití našly tyto strojky jako funkční doplněk v obrazových hodinách a sloupkových stolních hodinách. Do dnešních dob se používají při výrobě šperkovnic. Dalším typem hracích strojů jsou polyphony a symphoniony. Ty dělíme na stolní, skříňkové a skříňové automatofony. Stolní provedení bývalo nejčastěji umístěno na prádelníku, nebo komodě. Skříňkové provedení většinou bylo součástí luxusního nábytku, zásobník na desky s melodiemi tvořil podstavec samotného polyphonu. Největší provedení tohoto stroje bylo skříňové, (rozměry skutečně odpovídají velké šatní skříni). Tento stroj má v sobě i důmyslný a složitý mechanismus, který po manuální předvolbě vkládá, mění a ukládá desky do zásobníku. Výroba hracích strojů a strojků spadá až do období císaře RUDOLFA II. Právě on byl jejich vel-

kým obdivovatelem a milovníkem libozvучných melodií, linoucích se z mechanických hracích strojků až do takové míry, že na jejich výrobu udělil privilegium Hansi Leonu HASSLEROVI. Ještě dlouho po té trvalo, nežli se hrací strojky naplno rozezvučely v měšťanských domácnostech. Patřily tehdy výhradně šlechtické elitě.

V druhé polovině 19. století se pozvolna hrací strojky a stroje objevují v měšťanských domácnostech a později i v bohatších vesnických rodinách. Člověk chtěl mít hudbu doma z důvodu jejího libozvuku a jako připomínku dávno již zašlých časů. Nečastěji vkládaným hudebním repertoárem do hracích strojů byly valčíky. Valčík za valčíkem, běžící pásmo ve tříčtvrtečním rytmu. Tak vypadal obraz započaté velkovýroby hracích strojů, kde se odkudsi vynořil pan Vogel a stal se pro ně ústředním skladatelem. A jak už to tak bývá, každý vynález je po čase překonán jiným, či dokonalejším. Ale mechanické hrací stroje a strojky zcela nikdy nevyumizely a do ufejme, že nevyumizí...

Rád bych ještě zmínil specifický, ale velmi rozšířený druh hracích strojů, zvaných ORCHESTRIONY. Tyto hrací stroje, už podle svého označení, ve své finální produkci zastanou orchestr. Nesmíme si však představovat orchestr příliš členitý. Útroby orchestrionu obsahují válec jako u hřebe-

nového hracího stroje s kovovými výstupky, nebo můstky podobnými kancelářské sponce. Tyto ozubce se pohybem opírají o hroty táhel na hlavní a kompletní klaviaturu. Přidejme pak bicí a dřevěnou zvonkohru, to je v hrubých rysech orchestrion. Byl většinou umístěn v klasických hostincích, hospodách, restauracích a tanečnách. Stačilo vhodit příslušnou minci a sálem se rozlehl ostrý intenzivní zvuk, který dokázal přehlušit zábavu i těch nejbujarejších jedinců. Celý mechanismus pohání cca 150 kg těžká plochá deska (odlitek) přes dvoukladkový systém. Uvádím zde na fotografiích orchestrion z našeho okolí. Jde o secesní kus z období 1900–1910 GUSTAVA EISERTA v Liberci (REICHENBERG). Na válci je 8 skladeb dle výběru. Pokud válec vyměníme za další, pokračujeme dalších 8 skladeb. Zmíněný orchestrion je vysoký 2,6 m, široký 1,6 m a hloubka skříně je 90 cm, včetně závaží.

Marcel Ryba z Benecka

Orchestrion nadstřední třídy výrobce G Eiserta – okolo r. 1910 a mechanika orchestrionu

ANI PRO CHLOUBU – ANI PRO TROUBU

Jaromír Horáček

V horskejch chalpách tek před lety život jennotvárně, zdálo by se jako klapot člunku na stauě. Jen dyž nit se v outku nebo v osnouě přeterhla, seknice na chvíli zmelkla. Ale i tady doved vosud někdy s lidma přepodiuně zamíchat proti ušem zvyklostem. Trochu se vo tom popoudalo a bernožina zas šla dál, nebylo ani kale času na ušelijaký ty kejkle vosudu.

To jako túlle před lety. Příde k nám do Křišlic nákej pan dochtor Vancel z Prahy, zaťuká ve škole, na faře, u Tryznu, zastaví se nahoře u Kalenckejch, vyptává se na Rounnici i po Víchouský Lhotě, ale že prej jako vocamcád' pocházal slaunej českej malíř Franta Kaván. Anu to pocházal, to my víme. Dyť támhle pod Křišlickou skalkou se narodil a eště nedámno tam v baráčištetě foukal jeho synovec Pepik korale a sestra mu hospodařila, než chudáci vyhořali. Sou to děti po Frantovu bratroj. Vlohy sou u nich v rodě. Nic diunýho u Kavánu. Dyť bába bejvala velkej rozum, malířova sestra psala ušelijaký kousky do nábožnejch novin a Frantu brater – jako táta těch mladejch – túze rád vysedal v koutě u stolu nad kreslicím papírem a jemnou tužkou i barvičkama módil móc pěkný paláce, vzory, krajinky, zrouna jako dyby je natisk.

Ten cizej dochtor z Prahy dorazil až ke Kavánom a vo malířoj Frantoj kdeco uěďal líp než vlastní příbuzný. Že prej dyž Kaván vyšel mallířskou školu, maloval taky pro Svatojánskej spolek v Křišlicích voponu, a esi jako někdo vo ní ví, a kde by asi tejdě byla. Ale ať přišel kam přišel, nikdo se zrouna nemoh upamatovat. Jako že náák taková bejvala, to eště ledaskdo uěďal, ale kde by jí byl konec, na to žánnej neuzpomněl. Beztak prej už dámno zpukřela a rozpalla se. Dochtore tolik času zrouna nazbyt neměl, aby si u nás pobyl, musel spakovat svejch pět švestek a urátit se s nepořízenou do Prahy. Ale přece jen mu náák vertalo hlavou, kde jen by tá vopona mohla bejt. Napsal do jilemickýho múzea, esi by se tam na horách po ní nevhlíli.

No, co bych poudal, v Jilemici v šestapadesátým se sterh fofer a začlo se pátrat, co a jak a kde. Byl tam zrouna mladej medicíndochtore Polák, kerej byl do malířskýho kumštu celej žavej. Vypomáhal taky na vobvodu v Poniklým. Pacientu je tejka ušude habaděj a dochtore aby se rači vod psacího stolu po marodech ani kale nevhlížel, chce-li za den všecky vobsloužit. Žánný dlouhý ciráty s nikým, jen se musel pamatovat, dyž přišel strejda se suchým loupáním v kolonouch nebo na perstě čúchu, aby mu nepředepsal kloktallo, a dyž zas někoho trápila už kolik nní tenká, aby nedal rycinovýho voleje, a žencký se skřípkou zas píšťancký bahno na stehna. Ale najennou tady tetička z Jestřbí a náramnej nárek na regma a jako že to má z hospody, dyž byla eště za mlada v Křišlicích. A dochtore hnelle jak rybička na proudě:

„Jak to, paní, vý ste bejvala v Křišlicích hostinskou?“

„Enu, toť se ví, pane dochtore! To bejvala, pánečku, hospoda!“ On opáčil „říkáte v Křišlicích?“

„V Křišlicích, jak tam tejdě říkaj, U Kalenckejch.“

„A nevíte, kde míval Svatojánskej spolek jeviště, kde se hrávalo divallo?“

„Bóžinku, japak bych neuěďala, pane doktor?“ vožiula tetička ze samý radosti, že si může počrečnit. „To přeci ušECKO bejvalo u nás!“ Dochtore na to „A japak vypadala opona?“

„Jéminánku, pane dochtor, moc krásná ta vopona bejvala, náramně pěkná. Na vobě strany malovaná. Dopředu, jak se na ní lidi koukali, ňáká víla hrála na harfíčku a pnuly se ušelíjaký hrady s andílkama. Z jeviště zas byl vymalovanej Kotel a ušecký ty hora, jak na ně vod nás z verších vidíme.“

Dochtor se z toho ušeho celej rozklepal jako vosika a jen se furt na ty kopce vymalovaný vpytával, a kde jen tá vopona může bejt.

„Ále, pane dochtor, tá je přeci u nás! Už za nic nestojí. To víte, čas ani lidem na kráse nepřidá, japak tepru voponě, kerá hrůzu let sloužila.“

„A kde ji máte, paní?“ – „No přece na Jestřabě, kam sme se přestěhovali.“

„Vy tam máte hospodu?“

„Cák vás to jen napallo, depak bych já stará vosoba eště stačila na hospodu? Taková hospoda, to je, pane, rajboch, to aby měl člouěk berčný perka, a v mým stáří?“

„Ale tu voponu kde máte? Je tam u vás jeviště?“

„Kde by se uzalo, pane dochtor, a kdopak by tam hrál? Leda mý starý báby a dědci. Pochybuju, že by se chtěl někdo na nás koukat.“

„A kde je tedy, ženská, opona?“

„Ach ták, vy porád jen k tý voponě míříte. Enu, tá je u nás ve sklepě.“

„Co? Prosím vás, co s oponou ve sklepě?“

„Jémináčku, pane dochtor, máme na ní složený hláuky červenýho zéli, aby nám vodspodu nehnulo.“ Dochtor jen sprásk ruce, bellivě, se babky vyptal, kde bydlí, v kerý chalpě, esi by mu tu voponu nedala, a už po něm nic nebylo. Byl na váhách, esi se má hned s babičkou vypravit na Jestřabu a nechat pacienty pacientama – eště jich fůra v čekárně sedalo.

Jen se urátíl do Jilemice, hned byla planda dole. Telefónovali řídícímu na Jestřabu, aby se honem sebral, vyházel zéli ze sklepa a tu milou voponu aby zachránil. Ouhrabka byl čemesnej člouěk, nedal se dvakrát pobízet a večír už se tá drahocennost vezla do Jilemice. A že prej jako ten vobraz vod Kavána je túze uzácnej a že ho daj velkým nákladem vopravit.

Starej křišlickej kostelník už dámno nevyzvání polenne. Hlava se mu už motá, dyž chce vylízt někam do vejšky. V neděli po polenni si jen tak drobátko čuchtal kolem baráčku, dyž přišli dva páni z města a hned se vyptávali, esi se starej eště pamatuje, jak Kaván tu voponu maloval a z kerýho místa.

„Japak bych se nepamatoval? Byl sem už hezky vodrostlej mládenec a taky sem v hospodě hrával divallo. Tenkrát zrouna tu voponu řídili a přišlo ušem vhod, dyž se mladej Franta, študovanej malíř, nabíd, že voponu vymaluje. Aleberž, taky vám musím říct, jak se vůbec dostal na študie. Už tady, dyž chodil do školy, moc dobře mu šlo učení do hlavy, a tak von kantór starýho Kavána túze přemlouval, že by nadaný hlavy bylo škoda, jen ať ho daj študýrovať. Hospodářoj se moc nechtělo. Byly eště druhý děti, chalpa malá a chudá. Ale kantór byl nevodbytnej a dorazil až ke Kavánom. Stará bába byla eště živa. Vona byla vobstoj a vyznala se v písmech. Tej se to nejdřiu začlo zamlouvat. Domlouvala synoj i snaše, kerá byla túze ná-

božná. Po dlouhým mudrování rodiče svolili, a že teda Franta bude do Hradce nejdřiu na gymnázium a pak do semináře. Bude z něj pampáter.

Ale vono se to leckdy takovejím študiozum v koterbě ušelijak rozléži a just nechtěj tam, kam si máma usmyslila. Franta zrouna taky, že von do žánnyho semináře nepude a nepude. Na študie šel pozdějc než vostatní chasa z jeho klasy a byla taky přen ním vojna. Dyby se byl aspoň po nákyjm kalým živobytí vokouk, třá u berňáku, u počty nebo u dráhy. Ale to né. Chytil se takovýho blunnýho koření. Začal malovat vobrázky a furt jen v samým diuným říkání ležal. Řekněte, vo jarmarce si lidi koupěj za pár halířů tištěný vobrázky, až voči přecházej, a von začne mazat krajinky tady vod nás, samý hora, samá cesta v louce, samá fujavice a mráz, že z toho de zrouna na čloučka zima.

Starý z toho byly nákej čas celý v poskřípu, máma chodila nasupená, ale pak si přeci dali říct, viděli v tom už Frantu oudělek. Tenkrát taky mladej malíř vo vakacích rád vofercvoval kolem divalla a nabíd se Svatojánskýmu spolku, že jim vymódí pěknou voponu. No co, byl náš, dycky skromnej, jako by ani študovanej nebyl, malířský školy taky měl, ať nám tu nákou památku po sobě zanechá. Ale neřekli co.

Vysedával na pasece za Skalkou, kolem samej břesk a stařina, a maloval a maloval. Podvaná na něj byla, jen co je praua. Pak museli sešit plátno ze šesti kusů a namaloval na ně hora jako živý. Měli sme tu zrouna mladýho řidicího a ten vobíhal kolem Franty, jako by ušecku moudrost spolykal. Hnelle se mu nezdálo tólle, hned zas viděl něco támle. Franta byl člouček terpělivej. Ale to víte, dyž vám někdo do práce furt svůj čuchtan sterká, nakonec si pomyslíte: „Že tě nechce čermák klobnout!“ Tak se nakonec i dobrák Franta dopálil a do pravýho rohu vobrazu napsal:

„Ani pro chloubu, ani pro troubu!“

Jen si tý vopony dobře ušimněte, dyž ji tejdě máte máte v Jilemici, že tu taškařinu na vobrazu eště najdete!“ Taky praua praudoucí, to písmo se na vobrazu při voprauje taky vobjevilo.

Stařeček kostelnik pokračoval: „Řdicího to mlelo jaksepatri. To víte, že moc dobře porozuměl, komu ta štíplavá poznámka patří. Podařilo se mu taky sousedy proti Frantoj nák popíchnout. Říkali nakonec: „Cák s takovoulle voponou? Na Kotel a na hora se koukáme von nás každěj den, dyž vyjedem na pole. Měl tam přeci vymalovat něco kalejšího, uznešenějšího, jako maj v jinejch vesnicích, třá Libuši, jak věští slávu Prahy.“

Dekorace k divallu jim dycky dál malíř pokoju Střížek z Hrabačova. Von taky maloval lidem ušelijaký alpský krajinky s lodičkou na jezeře nebo Jeníka s Mařenkou z Prodaný na firháňky do voken. Enu, taky malíř šikounej, jen co je praua, a školy neměl. A tak teda milej Střížek vymaloval na druhou stranu vopony Matku Vlast s andílkama a hrady. Co bych poudal, samá uznešenost. Kampak na zkušenýho malíře takový jarnik ze škol?“

„A co tomu říkal Franta Kaván?“

„No co moh říkat? Von byl skromnej člouček. Co chtěli, to měli.“

„Vidíte, vidíte, stařečku, a dnes je Franta Kaván považován za jednoho z našich nejslavnějších krajinářů. A skromný byl vždycky. Často se podepisoval – Franta Kaván z Víchovský Lhoty.“

„I toto, Franta bejval podšiuka, ale na svůj původ nikdá nezapomněl. A jak sme tady slejchali, živořil věčnu svýho života ušelijak.“

„A ještě něco dědečku! Právě ta malba na druhé straně opony Kavánův obraz zachránila. Jedna barva vázala druhou, že všechna neopadala. A tak dnes má jilemnické muzeum ve svých sbírkách největší a slavný Kavánův obraz.“

„Enu, proti gustu žánnej dišputát! Sám bych se eště rád do toho múzea vypravil, abych si to ušecho jaksepatri zopakoval. Dyť se celej dlouhej čas najennou tady vo jiným neřečilo než to, jakej sme měli slaunej vobraz, kerej skončil na Jestřabě – a pod zélím.“

Z knihy Muderlanti zpod Žalého vydané roku 1966 v Severočeském nakladatelství v Liberci

Poznámka: Tuhle historii největšího Kavánova obrazu napsané líbezně v podkrkonošském nářečí z oblasti napravo od Jizerky (proto ty infinitivy s háčkem nad t (dělat, šprachtat), které v oblasti nalevo od Jizerky od Míseček až po Hřabačov nejsou. V dílech Marie Kubátové jsou všude t používány, ale u nás na Benecku tomu tak nebylo a není. Ten háčkovany infinitiv dává nářečí jistou charakteristickou malebnost, proto jsou i Horáčkovy poudačky také s t, asi proto, že pocházel a žil v Jilemnicích.

V Jilemnicích usadili 350 kilogramů těžký obraz našťvaných ochotníků

Největší obraz Františka Kavána Kotel v Krkonoších je zpátky v Krkonošském muzeu v Jilemnicích.

JAN BRAUN

nevrlých

Jilemnice – Monumentální, téměř pět metrů dlouhý obraz významného českého krajináře Františka Kavána Kotel v Krkonoších z roku 1895 je už zpátky v Krkonošském muzeu v Jilemnicích. Vrátil se tam po třech měsících po zdařilém restaurování od Jiřího Maška.

Ten mu dodal ve specializované pražské dílně bývalý lesk. Stěhováci s ním měli pořádnou fušku, váží 350 kilo. Aby ho vůbec mohli dostat na původní místo v prvním patře muzea, museli rozpůlit jeho těžký rám.

Do péče restaurátorů se dostal největší Kavánův obraz

zhruba po šedesáti letech. Od roku 1956, kdy byl obraz nalezen na půdě horského hostince v Jestřabí v Krkonoších, zdobí vstupní halu jilemnického zámku.

OCHOTNÍKŮM SE NELÍBIL

Obraz Kotel v Krkonoších namaloval Kaván jako oponu pro křídlické ochotníky temperou na plátno o rozměrech 2,20 na 4,90 metru. Jim se ale zvolený motiv nelíbil, což dali Kavánovi najevo. Malířova odpověď na kritiku je dodnes čitelná v pravém dolním rohu obrazu: „Ani pro chloubu, ani pro troubu!“. Motiv, který Kaván vybral, krajina s krkonošským Kotlem, přesně nevysti-

hoval jejich představu, která zřejmě byla spíše figurální. Právě v důsledku tohoto sporu zůstalo mistrovské dílo svínuto a uloženo na půdě hospody, kde bylo zapomenuto. Znovuobjeveno bylo až v roce 1956. Od té doby je součástí výzdoby Krkonošského muzea v Jilemnicích. Jeho podoba byla po desetiletích potměnělá a zašlá. Odborný restaurátorský zásah mu vrátil světlo, změna je na první pohled markantní.

Restaurování obrazu Kotel v Krkonoších bylo součástí projektu Zvýšení ochrany a zpřístupnění sbírkových fondů Krkonošského muzea v Jilemnicích, který podpořila Evropská unie. Foto: Jiří Dvořák

Z výstřižku z novin z 6. 2. 2019 zjišťujeme, že podruhé zrestaurovaný obraz – opona je již v jilemnickém muzeu, tam i kde dosud visíval už po nález roku 1956 a zrestaurování akademickým malířem B. Knytlem. I když se trochu o místě nález opony Horáčkova a redaktorova zpráva liší, snad je to z důvodu omluvy tehdejší ochotnické a občanské necitlivosti ke Kavánovu dílu.

František Kaván (uprostřed) na plenéru s kolegy
v Zákolanech, 1894

Foto stejného pohledu na Kotel na obrázku z r. 1895, (45 x 60, olej na plátně), provedený Kavánem nejspíš jako předloha pro rozvržení kresby na velké plátno budoucí opony možná doma ve stodole, nebo v hospodském sále. Těžko by se mohl vláčet s tak obrovským plátnem až na Skalku. V roce 1895 byl Kaván již předposledním rokem na Akademii v Praze, takže zde již mnoho zkušeností a rad pochytil, zvláště jak namalovat tak veliký obraz. Sice ho pak maloval rozdělený na šesti dílech plátna, ale po sešití musel i korekce provést podle své předlohy.

–rst–

Jak vychovávat děti

Trpělivost nese růže

pokračování
Miloslav Rychlovský

Když jsme si v nejvyšší třídě měšťanské školy hráli na prezidentské volby, byl skoro vždy zvolen prezidentem největší šašek a nezbeda s trojkou z chování. Uděláme-li pokus s mladšími dětmi, uvidíme, že volí tak, aby to učitele potěšilo. Ale patnáctiletí a starší mu ukáží, na čí straně jsou jejich sympatie a kdo je jejich pravým vůdcem. V tomto revolučním období děti přestávají věřit rodičům a učitelům, odcizují se jim, považují je za šosáky, kteří ničemu novému nerozumějí a patří do starého železa. Zejména hoši se vyznačují křiklounstvím, rvavostí, hrubostmi v řeči i gestech. Povaha těchto klackovských let je směs revolučnosti a šaškovství, nedůtklivosti a velikášství. Hrdinou třídy bývá často ten, kdo dovede nejvíc a nejodvážněji provokovat učitele. U žáků ještě starších, na středních a jiných školách, ucpávají studenti sirkami klíčovou díрку v katedře a dávají neoblíbeným profesorům na židle i připínáčky. A vyšetřování bývá vždy zpravidla marné.

Chodil jsem kdysi před vyučováním po chodbě. Podle mne přešel hoch ze třetí měšťanky, ruce v kapsách, lokty odtažené, čepici štítkem nad uchem. Nejen že nepozdravil, ještě do mne vrazil. Dělal jsem, jako bych toho nepozoroval. Druhý den zase přešel bez povšimnutí. Bylo vidět, že to dělá naschvál. Když se to opakovalo potřetí, řekl jsem mu: „Pojď sem! Nemysli si, že jsem lačný tvého pozdravení. Ale uvidíš, co tě stihne, až se tak jednou zachováš ke svému zaměstnavateli nebo na vojně k důstojníkovi. Jen to jsem ti chtěl říci a opakuji: Nemysli, že jsem lačný

tvého pozdravení! Můžeš jít.“ Pověděl jsem mu to mezi čtyřma očima a tak, jako by se to mé osoby netýkalo: pevně bez sentimentality, ale přátelsky a se zájmem o jeho budoucnost. Hoch se ani slovem nebránil. Z pozdějšího jeho chování jsem seznal, že se nad mými slovy zamyslel a uznal, že chybil. Nejen že pozdravoval, ale hleděl mě všechno udělat po vůli. Já jsem zase dělal, jako by se bylo nic nestalo.

Dívky toho věku bývají velmi nedůtklivé. Některé stačí říci, aby se rovně postavila, a už se začervená, Dával jsem kdysi slohový úkol: „Jak jsem lhala“. Jedna se nehlásila. „Vy byste něco o tom nedovedla napsat?“ ptal jsem se jí. „Já nelžu!“ odbyla mne a v očích jí stály slzy. Poněvadž se to stalo při vyučování, řekl jsem před celou třídou: „Jsem mezi vámi rád. Ale v této věci byli hoši lepší. Ti by se jistě pro takovou poznámku, kterou jsem nic zlého nemyslel, neurazili.“ Všechny žákyně dávaly najevo souhlas. Pak jsem dělal uraženého já. Ačkoliv se dotýčná žákyně hlásila, nevšímal jsem si jí po mnoho hodin. Až jednou ráno přišla ke mně: „Pane učiteli, máte roztržený plášť, dovolte, abych vám jej spravila.“ Pak jsme byli zas dobře.

V tomto věku rozum mlčí a citovost, vášnivost vede. Proto se má vychovatel přes takovéto výbuchy podrážděného citu přenést, nebrat je tragicky, ale také nenechat nepovšimnutý. Je potřeba, aby všechny nezbednosti klidně vydržel, ale aby též ve vhodný okamžik správně zasáhl. Treba zvláště zdůraznit, že nesmí být prestižní a osobní, nýbrž

trpělivý, skromný, ale taky rázný a pevný. Je-li takový a dovede-li to, pak se jednoho dne v hlavě i srdci žákovi rozsvítí a řekne si: „Ale vdyť ten náš učitel není takový protiva, jak jsem si o něm myslel!“

A ta trpělivost přinese růže. Jako ho dřív nenáviděl a dělal mu poťouchlosti, má ho teď tak rád, že by pro něho skočil do ohně. Posílá mu o svátcích a z výletů pohlednice a hrozí se myšlenky, že se blíží konec školy a rozloučení. Jak takový žák dovede být učiteli oddán, o tom svědčí tento příběh: „Hoch se v tělocvičně poranil na noze. V Jihlavě na nádraží ještě došel sám, ale ze stanice, kde vystupoval, ho musili kamarádi střídavě donést domů na zádech. Učitel uložil jinému hochovi z té vsi, aby nemocného denně navštěvoval a přinesl vždy o něm do školy zprávu. Jednou posel učiteli vyřizoval zprávu: „Tonda doma neřekl, že si to udělal při cvičení. On řekl, že se ve vlaku prali a tam že se mu to

stalo.“ Asi za týden přišel poraněný hoch do školy. „Prosím, to nic nebylo,“ řekl a smál se radostí. Učitel se ho ptal: „Ale proč jsi pověděl doma, že se ti to stalo ve vlaku?“ Hoch se usmál a nechtěl se přiznat. Když učitel znovu na něj naléhal, pravil stydlivě: „Když já jsem nechtěl, aby naši hubovali na vás!“ Dovede-li žák nastavit vlastní záda, aby kryl učitele, to už něco je. Učitel se tu stal žákovi ideálem člověka, vzorem, za nímž chce jít. Řekne-li mu, aby nekouřil, nepil, poslechne. A tak může učitel v této době naučit mladé lidi šlechetnému jednání, lásce k vlasti, vštípí jim nejlepší základy a dát jim vyšší ideál mládí a života vůbec. Je-li tato doba pro vlastní učení méně příznivá, protože je mozek dočasně oslaben, je tím lepší pro výchovu povahy. Třeba znovu zdůraznit, že zdar výchovy záleží především na tom, jaký má mladý člověk vzor a vedení.

pokračování

Výjimečná zima Krkonoš 1953–1954

Nezvykle dlouho trvající krásné počasí na podzim roku 1953 mělo neobvyčejný vliv na přírodu. V pozdním podzimu vykvetly fialky a počaly kvést ovocné stromy. V říjnu a listopadu ptáci stavěli hnízda a slepice bažantů snášely vejce, vysoká zvěř šla do páru a ještě v první polovici prosince bylo vidět žáby. Na hřebenech Krkonoš jsme pracovali na zimním tyčovém značení v listopadu bez košil – do půl těla svlečení. Dne 6. října napadl na hřebenech první sníh, který však velmi brzo roztál. 6. listopadu byla na Labské louce velmi silná jinovatka, která narůstala na každém předmětu – na tyčích, na trávě i na budce u pramene Labe. Celý podzim byl zcela suchý a bez dešťů. Koncem prosince půda zamrzla a těsně před vánocemi napadl na hřebenech sníh celkem v malé vrstvě. Zatím co v údolích byla silná vrstva prachového sněhu, ve vyšších polohách sníh nepříkryl ani kameny.

V první polovině ledna 1954 sněžilo s přestávkami 9 dní. Na Labské louce napadlo 140 cm sněhu, zatím co normální zimy sněhová vrstva obnáší 250 cm. Dne 13. ledna přišla mírná obleva a sněžilo. Obleva trvala 5 dnů. Dne 21. ledna počalo mrznout za slunečného počasí. Mrazy byly značné a dne 31. ledna byl mráz doprovázen silným větrem rovněž za slunečního svitu. Uvedený den omrzlo mnoho návštěvníků hor a členové Hor­ské služby jen v oblasti Vrchlabí ošetřili osm případů omrzlin.

Dne 2. února vichřice neobyčejně zesílila. Nad Lahrovým lesem způsobila veliké škody na lesním porostu. Stromy na pokraji lesa byly vyvráceny i s kořeny, jiné byly zpřeráženy v několika metrech nad zemí a vrcholy odneseny až 12 metrů od svého pahýlu. Na hřebenech vichřice vyfoukala úplně sních, takže se Luční a Studničná hora objevily zcela bez sněhu. Pouze na lyžařské cestě kolem kapličky se sních udržel. Na jednom místě Luční hory byla kosodřevina úplně zbavena jehliček a kůry, jak byla šlehána ostrým sněhem neseným vichřicí.

Rovněž 2. února byly v třetí serpentíně na Luční hoře vichřicí převrženy saně tažené párem koní. Na saních bylo vezeno 300 kg zboží, byly obsazeny dvěma dětmi a třemi dospělými osobami. Koně se převalili silou vichřice na záda. Byli vypřaženi a dva kočí se s nimi těžce probojovali na Luční boudu.

Sněhová pokrývka byla větrem tak utlučená, že cesty na hřebenech byly jak z betonu. To umožnilo dne 18. února vyjeti šesti jezdcům na motocyklech přes Voseckou na Lab­skou boudu a pokračovat v cestě na Martinovu boudu. V tu dobu se mohlo chodit po hřebenech pohodlně pěšky bez lyží po tvrdém površku, aniž by se člověk bořil do sněhu.

Ve dnech 25.–27. února sněžilo. Čerstvý sních na utvrdlé podložce vyvolal velké nebezpečí lavin. Zvláště když dnem 1. března přišla obleva. A skutečně v uvedené dny se svezla la­vina s Luční hory korytem vedle Železné hory. Lavina sjela stejným místem jako v roce 1951 dne 2. března, kdy v ní zahynul O.Červenka. Touto druhou lavinou byl vyvrácen mohutný kříž, stojící na místě, kde byl O. Červenka z laviny vyproštěn.

První polovina března přinesla krásné a jasné počasí. Dne 17. března bylo tak slunečno a bez větru, že se turisté svlečení do půl těla opalovali na Výrovce. Koncem března počalo rychlé tání, podporované občasnými dešti. Země však byla ještě pod sněhovou pokrývkou zmrzlá a všechna voda z tání utíkala po povrchu do řek v údolí. Dne 26. března byla mlha tak hustá, že viditelnost byla jen asi 7 metrů. Večer při návratu z Luční boudy u kapličky promítaly se naše stíny do obřích postav na mlhu jako na stěnu. Padal sních a nad vrstvou mlhy se blýskalo. Je přirozené, že tak krásné březnové počasí probudilo před­časné přírodu k životu. Již v první polovině března jsem našel u Vrchlabí rozkvetlou ble­dulku.

Otakar Štětka

Z propagačního a informačního zpravodaje Krkonoš „Od pramenů Labe a Úpy“.

ZATMĚNÍ BOHA

Slavomír Ravik

Dokončení

Své zřetelné vysvětlení očekávaných znamení nám podal ve své Citadele Antonín de Saint Exupéry, když napsal: „Má samota mne, Pane, někdy mrazí. A v poušti samoty si žádám nějakého znamení. Tys mne však v onom snu poučil. Pochopil jsem, že jakékoli znamení je marnost, neboť kdybys byl z mé roviny, nenutil bys mne růst. A co bych si, Pane, počal se sebou, tak jak jsem? A proto jdu a vznáším modlitby, na něž není odpovídáno, a jsem tak slepý, že se musím řídit jen slepým teplem na uvadlých dlaních, ale Tebe, Pane, přesto chválím, že mi neodpovídáš, neboť kdybych našel, co hledám, už bych se nemusel uskutečňovat.“

Ve skutečnosti jsme všichni nedoslýchaví a nevnímáme mnohé, co je nám poskytováno. Drmolíme modlitby, aniž bychom se ponořili do hlubin duše, ztišili se a čekali na odpověď. Jsme vybaveni „anténkami“ na příjem, ale zahlceni šumem vlastních myšlenek, jsme se stali nedoslýchavými. Jsme snad osmistou generací, přičemž mnoho jednodušších národů bylo a je stále, aspoň u vynikajících jedinců, stále „na příjmu“. Mnozí mistři výtvarných a spisovatelských profesí přijímají inspiraci jako dílo vlastního talentu, buší se nadutě do hrudi, aniž by pocítili bytí jen stín vděčnosti. Neboť ne každému bylo dáno...

Na zemi se přitom odehrává řada zvláštních jevů – lidé nasbírali mnoho mystických prožitků, absolvovali klinickou smrt se všemi průvodními jevy, lékaři v odborných časopi-

sech publikovali mnohé prožitky svých pacientů. Život po životě se stal již pojmem. Mojžíš i Abrahám byli osloveni Bohem, právě tak jako četní proroci, a nelze uvěřit tomu, že by se Bůh zrovna odmlčel v časech úzkosti a hlubokých krizí. O těchto momentech pojednává můj zatím nepublikovaný rukopis Nositelé tajemství – což je téma velmi náročné. Potenciální čtenáři by těmto zprávám, třebaže nám je ponechali četní velikáni ducha, nevěřili. Navíc jsou tyto hluboké prožitky těžko sdělitelné. Mimochodem setká-li se kdo s Bohem, neodehrává se dialog, ale monolog, v němž oslovený překvapeně, a v nečekané chvíli, jen skromně naslouchá.

Tomuto tématu se věnoval mimo jiné americký teolog německého původu Paul Johannes Tillich (1886–1965), který napsal: „Jsme odloučeni od tajemství, od hlubiny a velikosti své existence. Slyšíme hlas té hlubiny; ale naše uši jsou uzavřeny. Cítíme, že od nás čeká něco radikálního, totálního a nepodmíněného; ale bouříme se proti tomu, snažíme se tomu naléhání uniknout a nechceme přijmout jeho příslib.“

Tentýž autor na jiném místě sděluje, že „milost nás zasahuje, když jsme ve velké tísní a v nepokoji. Zasahuje nás, když kráčíme temným údolím nesmyslného a prázdného života... Zasáhne nás, když naše znechucení sebou samými, lhostejností, slabostí, zneprátením, nedostatkem zaměření a usebrání se nám stalo nesnesitelným“. Zkrátka: „V životě je milost. Jinak bychom nemohli žít.“

Přítom je ohromující, že provokujeme tou-

hou po zázracích v čase, kdy objevujeme záhady a kapacity mozku, otevíráme tajemství vesmíru i hmoty, a jedna vyřešená záhada přináší nekonečné množství dalších otazníků. Během jednoho života jsme byli svědky mnoha zásadních přelomů – z hrubého modelu atomu jsme dospěli k záhadám teorie strun a kdysi nedotknutelné čerpadlo našeho života – srdce, je měněno transplantací nebo nahrazováno pumpou. Za pár desítek let jsme ušli při psaní cestu od břidlicových tabulek, přes držátko se špičkami a psacími stroji k počítačům, přičemž náš vlastní mozek má kapacitu větší, než špičkové počítače. Toto tempo způsobilo, že si vlastně ani ničeho dost nevážíme.

A to nemluvíme o nádheře přírody a živého tvorstva, které přes všechny ničemnosti, jichž jsme se dopustili, stále ještě ohromují citlivého pozorovatele. Židovský spisovatel Viktor Fischl (1912–2006) ve své knize o Dvorních šašcích nám zanechal následující vzkaz: „Napadlo tě někdy, že si nás Bůh chová jen pro svou zábavu? Snad jsme opravdu jen dvorní šašci? I kdyby tomu tak bylo, musel bys doznat, že nás nechal hrát v nejkrásnějších kulisách. Jen se podívej na všechnu tu krásu kolem nás.“

K tomu jeden z pěšáků na cestě k Bohu dodal: „Až teď jsem pojednou věděl, že krvinky v mých žilách krouží ve stejné předepsané dráze jako každá z milionů hvězd, kroužících v letu vesmírem. To znamenalo – a to jsem věděl až teď – že každá krvinka je stejně důležitá jako planety v souhvězdích... Pochopil jsem, že nebudu nikdy vědět, co je za tím vším, proč hvězdy krouží ve vesmíru a krvinky v mých žilách; jedno mi však v té chvíli bylo jasné, že tolik nevýslovné krásy nemohlo být stvořeno bez cíle. A že ti, jimž bylo dopřáno postát v úžasu nad vší tou krásou,

nemohli být stvořeni jen pro zábavu Toho, který je stvořil.

Dokonce i zmíněný autor literatury, která nás zbavila iluze o podobě a cestách naší civilizace, tedy George Orwell, si s úžasem povzdýchá: „Když člověk nemá radost z návratu jara, proč by měl být šťastný v Utopii, kde by měly být vyřešeny ekonomické problémy, život by měl být prostší a člověk by mohl mít více času a nemusel se tolik namáhat? Z čeho bude šťastný, vždyť ta radost, kterou člověk má, když najde první petrklíč, bude větší, kterou máme, když pojídáme zmrzlinu za doprovodu hudby... Myslím, když si člověk podrží dětské radosti z takových věcí, jako jsou stromy, ryby, motýli, tak že pokojná a slušná budoucnost bude pravděpodobnější. Když člověk káže doktrínu, že není nic hodno obdivu než ocel a beton; pouze se trochu zabezpečuje v tom, že lidské bytosti nebudou mít jiný ventil pro přebytečnou energii než nenávisť a uctívání vůdců.“

A dále: „Kolikrát jsem stál a díval se, jak se žáby páří, nebo se pár zajíců pere v mladém obilí a pomyslel jsem na všechny ty důležité osoby, které by mi v téhle radosti zabránily, kdyby mohly. Ale naštěstí nemohou. Pokud nejste přímo nemocní, hladoví či zavření ve vězení, jaro je pořád jaro. V továrnách se vrší atomové bomby, policie se plíží ulicemi měst, z reproduktorů proudí lži, ale Země pořád ještě obíhá kolem Slunce a ani diktátoři, ani byrokrati, jakkoli hluboce s tímto procesem nesouhlasí, nejsou schopni mu zabránit.“

Vskutku, jedině naděje na věčný život je v životě pozemském ze všeho nejsilnější. Tady nacházíme trvalé potěšení, které nás na první pohled sblíží se stejně založenými přáteli. Navzdory konečné na naší cestě, máme jednu jistotu – že navzdory mnoha branám, které v životě míváme, nám Bůh na-

konec nabídne bránu jednu jedinou. Jak píše Exupéry, „život a smrt jsou sice slova navzájem svárlivá, ale přesto je pravda, že můžeš žít jen z toho, pro co je možné i zemřít. A kdo odmítá smrt, odmítá tím i život. Neboť když nad tebou není nic vyššího, nemůže se ti ničeho dostat. Můžeš brát leda od sebe. Co ti však může dát prázdné zrcadlo?“

Bylo by s podivem, kdyby tento chodící zázrak, jakým je skvěle zkonstruované lidské tělo, odsouzené k zpopelnění na konci cesty, bylo skutečně definitivním závěrem. Když byl tak perfektně vytvořen obal pro duši, proč by měl právě tento (samozřejmě potencionální) klenot právě beze stopy zaniknout. Touto otázkou se zabývali již duchovně orientovaní renesanční myslitelé, jejichž závěry shrnul nakonec i Tomáš G. Masaryk. „Nedovedu si představit, že by taková krásná a jemná věc, jako je myšlení, poznávání, zbožnost, mravní úsilí, vnímání krásy, celá kultura, že by se to mohlo ztratit, že by to mohlo být k ničemu. Fyzikové říkají – energie se nemůže ztratit; a což tato energie v nás? Duše hýbá hmotou, rozum dává hmotě tvar, určuje účel a pozná celý ten svět: což může hmota trvat a duše ne? Bylo by to divné.“

Tím spíše je třeba dodat, že základní částice hmoty, (například protony), mají garantovanou existenci téměř do věčnosti, zatímco duše by se měla vypařit po jednou použití? Tím spíše se to týká Boha, nad nímž se pozastavil alžbětinský státník Francis Bacon: „V Písmu se praví, říká blázen v srdci svém: není Boha.“ (Ž 14, 1 a 53, 1). Ale to říká jen mechanicky a pro sebe, je to něco, co si možná přeje, čemu však zcela nevěří, nebo o čem není přesvědčen. Nikdo totiž nepopírá, že jest Bůh, leda ti, kterým by prospělo, kdyby nebyl!“

Bohužel Evropa se časem zbavovala svých duchovních kotev zrovna v čase, kdy se roz-

hodla opustit křesťanství v chystané ústavě jako základ svého civilizačního kořene, na němž vyrůstala v poslední tisícovce let. Že se jí tato kapitulace a vyložená provokace historicky nevyplatí, tím si můžeme být téměř jisti.

Na závěr bychom si měli připomenout text amerického sociologa a historika Lewise Mumforda (1895–1990), který naše společenství připodobnil k ladění orchestru, právě v poslední tisícovce let. Tento náš současník totiž shledal, že „počínaje desátým stoletím nástroje skřípaly a byly laděny. Ještě než se světla rozsvítila, přicházeli noví a noví hudebníci do sálu a namáhali se přechíst noty. V sedmnáctém století již byly smyčcové a dřevěné nástroje pohromadě a v ostrých, vysokých tónech hrály předehru k velké opeře mechanické vědy a vynalézání. V osmnáctém století se k orchestru připojily žestové nástroje a počátek hudebního díla, v němž kovové nástroje převládaly nad dřevěnými, zazněl do všech síní a galerií západního světa. Konečně v devatenáctém století nesměle zazněl také lidský hlas, do té doby zakřiknutý a tichý, do soustavných nelibozvuků souhry, a to právě v době, kdy byly zaváděny podivuhodné bicí nástroje. Vyslechli jsme celé dílo? Ani zdaleka. Vše, co se dosud odehrálo, byla skoro jen zkouška, a když jsme konečně poznali význam orchestru i sboru, budeme musit předělat partituru, přičemž budou zmírněny příliš pronikavé žestě a bubny a do popředí se dostanou housle a lidské hlasy. A stane-li se to, bude náš úkol ještě těžší; budeme musit znovu skládat hudbu, zatímco se bude hrát, měnit kapelníka a přeskupovat orchestr, a to právě, když budeme přetvářet nejdůležitější část díla.“

Inu doufejme, že budeme mít na přípravu dost času – zejména když jsou v orchestrísti ještě nedoukové, a na místě kapelníka se střídají nelibozvuční psychopati, kteří o sku-

tečně opře, hodné toho jména, nemají ani potuchy. Zazní tato muzika i do nebeských sfér a nebude orchestr provokovat našeho výostného Posлуhače?

Tak jsme s touto otázkou prošli poslední branou svých dějin, vstoupili jsme do třetího tisíciletí s rozladěným orchestrem, s mnoha rozměrnými krizemi vůkol. Pokud nechceme, abychom platili za všechny přelomené pečeti apokalypsy, což nebude snadné, budeme muset měnit nejen zmíněné partitury, ale také naše mapy poznání, které by mělo mířit k hodně vzdálenému horizontu. Samozřejmě musíme projít změnou i my, chceme-li bez úhony zvládnout všechny proměny, které nás čekají.

Navíc nemáme recepturu ani na podobu změn ani na jejich řešení. Proto jsme tuto úvahu vedli snad všemi potenciálními maléry, které jsme si sami připravili. Svět je totiž v pohybu, a nezbyvá, než najít cestu k nekonečně velké ale stále vzdálené naději. Jen jednu jistotu máme stále po ruce. Jsou to biblické texty a jejich vzkaz. V tomto silném svazku jsou obsaženy desítky knih, jejichž čtení není snadné. Ovšem jedno jediné a podstatné slovo v rozsáhlém díle stojí za to, abychom si je uložili v srdci. Je to totiž jednoslovný vzkaz, ujištění, vybidnutí i pozvání. Když oslovil Bůh Mojžíše i Abrahama, odkázal tento klíčový vzkaz pro všechny minulé, současné a budoucí generace: JSEM.

Z knihy „Bulvár ztracených iluzí“, vydané v nakladatelství FUTURA v roce 2019.

JSME OBKLOPENI HLUKEM, BYŤ VÍME, ŽE TICHLO LÉČÍ

Je všude kolem nás a nelze se před ním schovat. Když ho očekáváte, jste na něj připraveni a berete ho jako dočasně potřebnou věc, lze se s ním na krátký čas smířit. Když ho nevyžadujete, ale je omezeně nutný kvůli tomu, aby vyřešil svízel, se škřípěním zubů ho přijmete. Jakmile jej však nečekáte, nechcete, a takových chvil je v životě nejvíc, je to parazit, jenž je schopen ve velkém či nebezpečně dávkovaném množství dostat našince k ušnímu lékaři, psychiatrovi a klidně i do blázince. Řeč je tu o hluku.

Třeba na nedávném koncertu německé skupiny Rammstein v Praze byl zvuk na místě. Každý kdo na vystoupení přišel, věděl, že se bez něj ten večer jednoduše neobejde. Jenže to byla muzika, kdy takový hluk je obecně libý. Tóny totiž vznikají pravidelným chvěním hmoty, ale ten nepřijemný hluk vzniká chvěním nepravidelným.

Je tu nicméně ještě jedna varianta. Když je koncert moc hlasitý, bez ohledu na způsob chvění hmoty, je to zážitek objektivně nepřijemný. Na začátku nultých let měly Spojené státy tajnou věznicí v Afghánistánu. Vojáci v ní mučili vězně tak, že je drželi v naprosté tmě připoutané ke stěnám a hlasitě jim pouštěli hiphopovou a metalovou muziku. Někteří zatvrzelí vězňové při tom byli spoutáni tak, aby si nemohli lehnout a spát, a nedostávali vodu ani jídlo. Podle svědků byla v této věznicí řada zajatých takovým způsobem týráných zlomena a vypověděla pak vše, co po nich bylo požadováno. A řada dalších přišla

o rozum, hluk tam ůřadoval v mĭře niĉivĕ.

Nejsem vŭbec nadŝen z toho, kdyŝ mi rano pŕed domem zaĉnou bez varovn opravovat silnici, hloubit vŭkop, kdyŝ si vrtaĉka kdesi v domĕ raz cestu skrz zed', nebo si nĕkde nĕkdo jen tak s plezru vystřeluje k nebi rachejtle. Vlastnĕ mi k neklidu bohatĕ staĉ, kdyŝ mi nad hlavou v panelovĕm domĕ zcela bezohlednĕ dupou a řvu děti o patro vŷe dlcch sousedŭ, byt' jsem je prvnĕ o vstřcnost a ohleduplnost prosil uŝ pŕed tŕemi lety, pak, tĕŝ bezvŷlednĕ, jeŝtĕ, jeŝtĕ, jeŝtĕ a jeŝtĕ.

Hluk je bezcennŷ a nechtĕnŷ zvuk, kterŷ znehodnocuje ŷivotn pŕostřed. Jeho hladina pŕesto celosvĕtovĕ stoup a dnes uŝ dosahuje mimořdnĕ nebezpeĉnĕ vŷe. Zatmco lidskĕ tĕlo se za tisce let v podstatĕ nezmenilo, hluk kolem nĕho sl. Podle vĕdcŭ sice nen akustick energie hluku tak velk, leĉ lidskĕ ucho je na silnŷ zvuk velice citlivĕ. Pŕi množství atakŭ trp. Obecnĕ se soud, ŷe do ŷedesti decibelŭ je nepŕetŕžitŷ zvuk pro vĕtŝinu z ns bez rizika. Jakmile vŝak strvme dĕle neŝ deset vteŕin v hluku o sle nad osmdest decibelŭ, hroz nm poŝkozen sluchu i nervovĕ soustavu.

Pro pŕedstavu deset decibelŭ je hluĉnost ŝumu list pŕi slabĕm vĕtru, dvacet decibelŭ pŕedstavuje u ucha hluĉnost tikotu nramkovŷch hodinĕk, tŕicet decibelŭ tichĕho ŝepotu a ĉtyřicet decibelŭ ŝumu v naŝem bytĕ. Padest decibelŭ je hodnota hluĉnosti bĕŝnĕho pouliĉnho dĕn, ŷedest normln mluvy, chodu praĉky ĉi vysavaĉe, sedmdest hluĉnĕ ulice, splchnut toalety, lijku ĉi psan na stroji, osmdest křku a ruŝnĕho provozu, devadest jzdy vlaku ĉi hlasitĕ hudby. Sto decibelŭ je pak hodnota hluĉnosti sbjeĉky, motorovĕ ply a cirkulrky, sto deset decibelŭ i vce diskotĕky, sto dvacet startu letadla a sto tŕicet vŷbuchu grantu ĉi vŷtřel z dĕla. Pŕitaŝlivost hluku tedy konĉ kdesi u ŷedesti decibelŭ. Vŷe to je uŝ nepŕjemnĕ, jeŝtĕ vŷe bolestivĕ.

Hluk je problĕm dneŝnho svĕta a brnit se mu lze tĕŝko, snad ‚hluchtkama‘ jako zvoznk ve filmu ‚Vesniĉko m stŕediskov‘, ale to nejde vŷdy a vŝude. Jeŝtĕ poŕd by sice bylo moŝnĕ pŕed nm utĕct ĉi se mu uhnout, ale kaŝdŷ z ns nem pŕostředky na to, aby opustil svĕ obydl a pŕestĕhoval se do klidnĕ ĉsti svĕta. A proto jsme tu alespoŇ chŕnĕn zkonem, u ns tŕeba tak, ŷe noĉn klid je od 22 do 6 hodin a nesm bŷt ruŝen. ŷe ruŝen je, je uŝ otzka bezohlednosti, coŝ je vĕc stejnĕ ŝkodliv jako hluk.

Pokud tedy jde o naŝe moŝnosti obrany, jsou danĕ zkonem. Mŭŷeme se samozŕejmnĕ bouŕit, nadvat, stĕŝovat, strkat i mumlat. Anebo to dĕlat jako hrdina romnu Jaroslava Rudiŝe ‚Potichu‘, kterŷ hluk v restauracch, do nichŝ chodil na jdlo, ŝhŷzky a za klidem, řešil tm, ŷe pŕestřhl kabel, jenŝ spojoval pŕehŕvaĉ hudby s reprobednami. To ticho bylo potom malebnĕ.

Vŝichni pŕi tom vŝem hlukovĕm teroru vme, ŷe ticho lĕĉ. Prokazatelnĕ um zmrnit tĕlesnĕ napĕt i stres, a posledn vŷzkumy takĕ ukzaly, ŷe dky tichu se v naŝem mozku mohou obnovovat nervovĕ buŇky, kterĕ vzaly za svĕ prvĕ kvŭli hluku. A vŝichni takĕ vme, ŷe za oŝetŕn sebe sama stoj kaŝd cesta, i ta pln pŕekzek od hluku ke klidu.

Napsal Jaroslav Ŝpulk do reklamn skldaĉky SWING ‚Radost a zŝitek‘ v Nchodĕ

Bludný balvan.

Při cestě od Benecka k Rovinkám je několik skal. U té první – dvojité – je veliký balvan a dost lidí si myslelo, že ho přinesl ledovec i když víme, že se zastavil na vrcholech Krkonoš. Dokládají to kamenité morény. Jedna zůstala na Vysokém Kole a druhá je vlevo při cestě od Růženčiny zahrádky ke Dvoračkám. Další je na levé straně nad silnicí ze Zlatého Návrší na Horní Mísečky. Jsou ještě jiné, ale tyhle jsou nám nejbliž.

O Bludném balvanu ale víme něco víc. Jak už jsme řekli, tenhle balvan je mezi cestou k Rovinkám a Dvojitou skálou. Sedí si tam v mechu a borůvčí a sleduje okolí z pohledu věků. Kdo ví, co všechno by nám pověděl, kdybychom lépe rozuměli jeho řeči. Alespoň tolik, co o horách a horninách vědí geologové.

O tomhle velkém kusu skály vyprávěli permoníci. Dvojitá skála měla původně vrcholy tři. Je pravda, že před mnoha staletími byla o hodně vyšší, ale přírodní živly – vítr, voda, sníh a mráz udělaly své, takže my ji známe v této podobě. Její příběh se ale přece jen liší od toho geologického.

Za dávných časů, kdy všude byly hluboké, téměř neprostupné lesy, měl právě v těchto skalách svůj hrad Lesní král. Jako každý správný král se o své lesy řádně staral. Ale časy se mění. Do hor a lesů začali přicházet lidé a s nimi problémy. To, že začali kácet stromy a stavět domky, králi zase až tak nevadilo. Střechu nad hlavou potřebovali. Když se ale jejich činnost dostala do bezprostřední blízkosti hradu – pro lidské oči neviditelného – přestalo se mu to líbit. Nejprve je chtěl odradit drobnými překážkami. Když to ale nepomohlo, rozhodl se pro důraznější připomenutí! Jakmile se přiblížili moc, zafoukal prudký vítr, lidé hned upadli a vítr je odkutálel o pořádný kus dál. Byli překvapení, kde se tak prudký vítr náhle vzal, ale když se to opakovalo, řekli si, že tam určitě působí nějaké čarodějné síly a tak tam tedy chodit přestali a Lesní král měl konečně klid.

Někteří se ale nechtěli smířit s tím, že by se tomu místu měli vyhýbat, když zrovna tam se jim nejvíce líbilo! Přemýšleli, jak to udělat, aby se ten záhadný vítr přestal objevovat! Vždyť se vždy přihnul, když se přiblížili ke skalám! Byl mezi nimi jeden, který měl jakési setkání s kouzelníkem a tak ho napadlo, že by se ho mohl zeptat, proč se to vše děje. Nedalo mu to a vydal se za ním. Ten samozřejmě věděl a byl by proti Lesnímu králi začal bojovat už dřív, protože by rád obsadil jeho tajemný palác, ale bál se! Teď se ale chtěl blýsknout před lidičkami z lesa! Hned začal připravovat plán, jak se ho zbaví, ale nebyl si sám sebou zdaleka tak jistý, jak se ukazoval a tak požádal o pomoc Čaroděje od Černé Skály, který byl nejméně o sto let starší a musel zákonitě být i chytřejší a zkušenější!

Byl ale také zlomyslnější a doufal, že nakonec hrad získá sám! Uradili se tedy, že hrad nejprve trochu pobourají a nejlépe, kdyby jako první padla nejvyšší věž! Spojili se v čarování a vrchol věže v podobě velkého balvanu letěl dolů! Než ale dopadl, znovu se vznesl a zapadl dál do lesa, zabalený do velkého cáru mlhy, aby ho Lesní král hned ne-

vidě! Zajímavé je, že tito záškodníci si myslí, že nad ně není a co vymyslí, nikdo jiný by nic lepšího nikdy nevymyslel!

Lesní král o jejich ničivé činnosti samozřejmě okamžitě věděl a balvan ihned vrátil zpátky. Tak se chvíli přetahovali a balvan létal nějakou dobu sem a tam. I lidé z lesa to viděli, ale nevěděli, co a proč se to děje. Mezi sebou si vyprávěli o létajícím balvanu, co je každou chvíli někde jinde! Tu byl na některé pasece, u potoka, na vršku a stalo se, že „přistál“ za jedním z domků. Dlouho tam sice nepobyl, ale bylo z toho pozdvižení! Pak odletěl a zase seděl na vrcholu nejvyšší věže.

Čarodějové začali vymýšlet nové lumpárny. Rozbořili kus velké zdi ve druhé části hradu a věděli, že se král rozzlobí, což se stalo. A kolotoč začal nanovo. Čarodějové bořili a král stavěl! Tak to šlo zase nějakou dobu, až se král rozhodl přenést hrad úplně jinam, aby měl od Čarodějů klid. Ti, když viděli, že hrad kus po kuse mizí, lekli se! Vždyť jejich vysněné bydlení bude v krátké chvíli pryč! Honem tedy spěchali, aby ještě naposledy Lesnímu králi uškodili! Postavili se pod nejvyšší věž a chtěli, aby vršek uletěl někam hodně daleko. Jenže právě v té chvíli král „stěhoval“ poslední část hradu a vršek věže už byl ve vzduchu. Sotva se do čarování zapletli Čarodějové, spadl jako hruška a zůstal ležet coby Bludný balvan v borůvčí. Přesně tam, kde leží dodnes.

Text a foto: Zuzana Strnádková

Skrytá krása a účel v hlubinách nerostů

ODHALENÁ KAMENÁŘSKOU PRACÍ JAROSLAVA F. Z DOLNÍCH ŠTĚPANIC

AMETYST (SiO_2)

naleziště: CZ – Ciboušov–Třebíč

tvrdost: 5–7 (Mohse)

barva: nařialově šedavá

velikost: 65 × 45 mm

použití: šperkařství

zpracování: řezání, broušení, leštění, JF

užití: Kámen působí příznivě na schopnost rozhodování. Posiluje zdravé uvažování majitele. Po duševní stránce uklidňuje, pomáhá proti nespavosti způsobené přílišnou aktivitou myšlenek, chrání před opakujícími se nočními můrami.

KREVEL (Fe_2O_3)

Hematit lemovaný kalcitem

naleziště: Rusko, Kanada, CZ Zladalsko

tvrdost: 6–5 (Mohse)

barva: bordově hnědá, šedá a bílá

velikost: 55 × 30 mm

stáří: asi 2 miliardy let

zpracování: řezání, broušení, leštění, JF

užití: Výborně slouží k rozbíjení nepodstatných iluzí, tím že dokáže proniknout až k jádru věci a odhalit skutečné úmysly skrývající se za myšlenkami na možné činy.

STATEK BENECKO s.r.o.

Hledá pracovníka na pozici:

TRAKTORISTA - KRMIVÁŘ

Dva dny práce, dva dny volno, devítihodinové směny.
140-150 Kč/hod.

Možnost ubytování.

POŽADAVKY:

Řidičský průkaz sk. T
Kladný vztah ke zvířatům.
Spolehlivost

Více informací na telefonu **720 319 313**